

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:

Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr.
egy hónapra 1 frt 20 kr. — Egyes szám ára 5 kr.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: belkirály-utca 6. sz.

A lap szellemi részét illető minden közlemény ide intézendő.

Kiadóhivatal: belközép-utca 4. sz.

Megjelenik a lap minden nap, az ünnep- és vasárnapok kivételével.

Küldetések ☐ emként 5 kr., nyiltér egy petty sor területenként 20 kr.

Az ellenzék akciója.

Budapest, okt. 26.

Ugyan ki merné tagadni, hogy ma az ország a legnagyobb figyelemmel kíséri az ellenzék akcióját? Csak az a szomorú, hogy az ellenzék ezt az érdeklődést a nemzet rokonszenvére magyarázza. Holott dehogy is rokonszenvez vele a nemzet, a melynek legfontosabb érdekeit rakja az ellenzék saját gyűlölségének oltárára.

Legfontosabb érdekeit. A gazdasági érdekek beláthatatlan láncolatát, a mik mind az ellenzék által formálisan megakadályozott kiegyezési kérdések mielőtt való elintézésétől függnek. Ráadásul az ország reputációját, a magyar parlament komolyságát, a melyet értéktelen rongy gyanánt hurcolnak meg és tesznek közderűtség tárgyává Európa-szerte.

De hát erről beszélhetünk az ellenzéknek, ezt az ellenzéki értelemre nézve világossá tenni nem lehet. Pedig csak akarnia kellene és belátna, hogy az ő akciójánál ádázabb harcot Magyarország ellen nem folytatott még az osztrák obstrukció vezérkara sem. Láthatná, hogy a méltányos kiegyezés osztrák ellenségei ma vajmi keveset törődnek az osztrák ellenzék obstrukciójával. Mert ma mind azon a gondolon rágódik szeretettel: vajjon a mire képtelen az osztrák ellenzék, csakugyan képes lesz a kiegyezést megakadályozni a magyar obstrukció?

Rendületlen bizalmunk van azonban a magyar közvéleményben, hogy ez látja

mindezt és értéke szerint bírálja. De hogy még tisztábban lásson, idézünk egy és más dolgot, a mik tisztán látását csak megkönnyíthetik.

A többek között:

Az ellenzék vádja az, hogy a kormány megsérti az alkotmányt. Mivel? Azzal, hogy az ellenzék kíváncsiságát nem elégíti ki. Hát, hogy merészel az ellenzék alkotmányértéssel vádolni mást akkor, mikor maga már egy hónapnál tovább tartó obstrukcióval lehetetlenné igyekszik tenni az alkotmányos kormányzást? Hogyan mer alkotmányértésről beszélni az az ellenzék, a mely törpe kisebbségével példát statuál arra, hogy az ő nyomdokain haladva bármely más kisebbség, tegyük föl: egy 20—30 nemzetiségi képviselőből álló frakció csuffá teheti a magyar parlamentárizmust s ezzel halomra döntheti a magyar alkotmányt?

Nem jó erről a dologról sokat beszélni. De lehetetlen nem utalni erre a szomorú tényre. Hadd lássa a magyar közvélemény, hogy mennyire *nemzeti* ez az ellenzék! Az obstrukció fegyvereiben maga hordja össze az arzenált, a mely alkalomadtán a legbiztosabb stratégiai eszközöket szolgáltatja a magyar állam ellenségeinek a kezébe.

De menjünk tovább!

Az ellenzék azt mondja, hogy mögötte áll a nemzet. Micsoda czímen mondja ezt? Talán meggyőződött erről; talán a nemzet valami formában az ellenzéki akció helyeslésével demonstrált? Soha. Ellenben minden jel arra mutat, hogy az

ellenzéki akció a legnagyobb elítéléssel találkozik az egész vonalon.

Első sorban is azok a jelek, a melyeket az ellenzéki pártokban mutatkozó tünetek tesznek nyilvánvalóvá. Hogyan helyeselhetne a nemzet olyan akció, a melyet nemcsak a parlamenti többség ítél el kivétel nélkül, de a mely akciótól távol tartja magát még az ellenzéknek egy része is?

Hiszen csak figyelemmel kell nézni az ellenzéki lapokat és tapasztalhatja mindenki nap-nap után, hogy az ellenzéki férfiak egy részét mint szorítják sarokba és akarják terrorizálással oda szorítani, hogy az áldatlan ellenzéki ügy mellett végre-valahára lépjenek sorompóba ők is. Hiszen csak nézni kell az ellenzéki sorokat és láthatja bárki is, hogy a mikor az ellenzéki vész-bizottság a legvadabb jeleneteket rendezi a Házban és járattja le a magyar parlamentárizmus hitelét, alig van együtt az ellenzék annyi pártjából 30—40 ember. És láthatja, hogy ebből az ellenzéki akcióból az ellenzék tekintélyes férfiai, a régóta tartó és minduntalan megújuló újságterrorizálás dacára, állandóan és következetesen kivonja magát.

Ezek tények. És ezekkel a tényekkel szemben azt állítani, hogy a nemzet néhány hóbortos ember országrontó eljárását helyesli, erre csak a végtelenségbeesés által szuggerált vakság képes. Nem a nemzet, de még maga az ellenzék sem ért egyet a honmentésnek ezzel a módjával és ha még eddig — a mi elég sajnós —

A pestis.

(Vége.)

Mindezek mellett azonban általánosan el van ismervé, hogy piszok, nyomor, szegénység, tömött együtt lakás, hiányos táplálkozás, szóval rossz higiénikus viszonyok rendkívül kedveznek a pestis keletkezésének, befészkelődésének és tovább terjedésének. Akár hol lép fel, mindig a legszegényebb néposztályból szed legtöbb áldozatot. Ennek rossz egészségi viszonyai bizonyára többet nyomnak a latba, mint a némelyek által említett fajkülönbség. Egyiptomban mindig a négerek szenvedtek legtöbbet a pestistől, már kevesebbet a nubiaiak és berberék, még kevesebbet az arabok és déleuropaiak, és alig fertőztetett pestis által az északeuropai; igen, mert az uralkodó osztályt, a kényelemben élő, tisztaságot szeretőt ezek képezik; legrosszabbul élnek, leghiányosabban táplálkoznak, legpiszkosabb helyen tartózkodnak a négerek.

Indiában is leginkább a benszülöttek között dühög a pestis, kik mélyen fekvő mocsarak mellett laknak (már vallásuknál fogva is) és a magaslatokon lakó, kényelemben lakó európai páriái.

Ha bármily viszonyok közt élő embernél, bármily uton a fertőzés megtörtént, 2—7 napi lappangás után jelentkeznek az első betegségi tünetek. Ugy ezek, mint általában a betegség további részletei, lefolyása igen különböző fokú súlyosságot mutathatnak, és azért általában szokás a következő alakokat megkülönböztetni.

a) *Könnyű alak.* Főfájás, láz, mely eleinte sokszor igen heves és hidegrázással kezdődhetik, a lágyéki, hónalji vagy nyaki nyirok-mirigyek gyors és fájdalmas duzzanata az első tünetek, melyhez hányás és eldugulás csatlakozik. A láz nemsokára csökken, de gyakran újból visszatér. 3—6 nap múlva a mirigyek elgenyednek és akár önként felfakadnak, akár műveleg megnyitvatnak. A geny eltávolítása föltűnő javulást von maga után, a betegek azonban csak akkor vannak a veszélyen túl, ha bőr izzadás állott be.

A mirigy-tályog gyógyul, vagy elhanyagolás esetében hosszabb tartam után heged.

Ezek azok a továbbterjesztésre alkalmas esetek, melyek a járvány elején már sokszor kellő méltánylásban nem részesültek, mert a betegek járhatnak, kelhetnek, tovább czipelve a ragályt.

b) *Középsúlyosságú alak.* Az első alaknál említett tünetek fokozott mérvben jelentkeznek, azonkívül azonban némelyeknél az öntudat zavart, deliriumok léphetnek föl.

Mirigy-tályogok itt is előfordulnak, sőt minél gyorsabban kerül a dolog elgenyedésre, annál inkább gyógyul a beteg. A betegek egy része 4—6 napon belül elpusztul, vagy kilábal a betegségből és 1—3 heti tartam után meggyógyul, mire nézve az határoz, hogy táplálkozása és szervi működései mennyire voltak megzavarva.

c) *Legsúlyosabb alak.* Általános tüneteken kívül, milyenek a láz, levertség, étvágytalanság, hányás, egy a pestist jellemző sajátságos nyomasztó nyugtalanság lepi meg a betegeket. A láz nem mindig magas, de elérheti a 41 fokot is. Az öntudat zavart is lehet, de sokszor tiszta. Sajátságos, hogy észlelhetők itt is a nagy mirigydaganatok és tályogok, de már csak az esetek egy részénél, a mirigyek többnyire kicsinyek maradnak. Ez a magatartás magyarázza ennek az alaknak veszedelmes voltát. A bejutott kórcsirok nem akadnak meg a legközelebbi nyirok-mirigyekben, hanem fölszívódnak csakhamar és bejutva a vérkeringésbe, az egész szervezetet

nem nyilatkozott ellene, legalább visszavonul és így demonstrálja rosszaságát.

Vagy tovább!

Ha olyan diszes és annyira lélekemelő az ellenzéknek ez a mostani akciója, miért, hogy Apponyi nincs a porondon s hogy csak Eberhard sárguló lombjai mögül élvezze az ellenzék dicsőséges önfeláldozását? Megmondjuk. Ugyanazért, a miért három napig tartott az az értekezlete is, a melyen az obstrukcióra nézve akart állást foglalni. Az urak röstellik egy kissé a dolgot. És ez az álszemérem bírja őket rá, hogy obstruáljanak az obstrukció bevallása nélkül. Ez tartja távol Apponyit is, a kinek parlamentáris korrektségén a mai akció vezetésével nem akarják a helyrehozhatatlan csorbát megejtetni.

Erre azt mondhatná bárki, hogy hiszen Apponyi nyilatkozott. Biz' ugy: nyilatkozott. De csak addig, hogy neki nem kell napirend. Azzal pakolt és utazott Eberhardra, vagy hová. De nem áll ki a tűzvonalba. És nem írja alá a képtelen-nél képtelenebb névszerint való szavazást kérő íveket. Pedig ha ez dicsőségesebb volna az eberhardi szakállnövelési magába szállásnál, óh! akkor a lánylelkű gróf ott volna a tűzvonalban és szavalna és védené a nemzet igazait.

De nem védi, mert nem védheti, mert nem támadta senki más, csak az ellenzék. Az ellen pedig csak kelhet a nemzet pártjára. Hiszen akkor még inkább magára maradna, minthogy magára maradt; akkor aztán végleg arra volna kárhoztatva, hogy Eberhardon számlálja a sárguló, hulló faleveleket.

És így tovább és ezer más tünet. Mind, egytől-egyig mind azt bizonyítja, hogy az ellenzék elszigetelt, vigasztalan állapotának tudatában a végső erőfeszítést végzi, csak hogy magára kiabálja az ország figyelmét. Hiszen ezt máris elérte. De nincs köszönet benne. Érezni fogja, hogy az ország figyelme ránehezedik; érezni fogja, mert a nemzet nem sokáig fogja tűrni az exisztenciája ellen vivott, ezt az

álczázott, gerilla sunyisággal kifőzött harcot.

Büszkék vagyunk rá, hogy ez idétt éppen Bánffy Dezső br. áll az ország élén. Büszkék vagyunk arra az államférfiúi higgadtságra, a mivel szembe fogadja az ellenzék törpe és lelkiismeretlen részének hazafiatlan eljárását. Mert az ő kitartása és hazafisága a mi biztosítékunk arra, hogy ha már az ellenzék földézett minden földézhető bajt, lesz a ki az ország érdekein ejtett csorbákat kiköszörülje és lesz, a ki a magyar alkotmányt és a magyar parlamentet megvédi nemcsak ellen-ségeinkkel, de még a magyar ellenzékkel szemben is.

Azért hát csak előre a züllésbe, tisztelt kasirozott Nibelungok! Előre — és vezessen és vigasztaljon benneteket a tudat, hogy bár egy országot akartok megrontani, utoljára is csak a magatok pusztulását idézitek föl!

A vajda-hunyadi mandátum. A képviselőház állandó igazolási bizottsága Kubinyi Árpád elnöke alatt tegnap ülést tartott, a melyen vizsgálat alá vette Szentkereszthy György báró Hunyadmegye vajda-hunyadi kerületében megválasztott képviselő megbízó levelét. A megbízó levélül szolgáló választási jegyzőkönyv úgy tartalmára, mint kiállítására megelévlően a választási törvény és a házszabályok követelményeinek, a bizottság Szentkereszthy György bárót a kérvényezhetésre nézve megszabott 30 nap főtartásával igazolta, s erre vonatkozó jelentéseinek a Ház elé terjesztésével Psik Lajos bizottsági jegyzőt bízta meg.

A kiegyezési javaslatok. A képviselőház pénzügyi bizottsága Székely Kálmán elnöke alatt tartott keddi ülésében tárgyalás alá vette a kiegyezési előterjesztéseknek harmadik — a *fogyasztási adókat* érintő — csoportját.

A bizottság tárgyalás alá vette először az osztrák-magyar vámterület általános vámtarifájának módosításáról szóló törvényjavaslatot.

Hegedűs Sándor előadó tüzetesen ismertetvén a törvényjavaslatot, azt mondja, hogy a nyers petróleum vámjának jelentékeny emelése tagadhatlanul az osztrák ipar érdekében történik s passzívumát képezi a kiegyezésnek. Reméli azonban, hogy magára a fogyasztó közönségre nem fog a vámemelés nagy súlylyal nehezedni s hogy

a hazai petróleum iparnak más úton kompenzáció fog adni.

Komjáthy Matlekovics és Farbakys felszólalásai után Lukács miniszter lehetetlennek tarja, hogy ott, a hol két fél gazdasági ügyek felett tárgyal, úgy kötéssék meg a szerződés, hogy csak az egyik fél kapjon mindent. Kimutatja szülő, hogy e vámemelés nem fogja gyakorolni petróleumiparunkra azt a hatást, a mely különben is nem következett volna be egyéb tényezők és konjunkturák folytán. Elvi alapon állva, alig lehetett visszautasítani Ausztria azon kívánságát, hogy e nagy természeti kincs megfelelő védelemben részesíttessék. Ez se a finomított petróleum árát fel nem fogja emelni, se nem oly intézkedés, mely petróleumiparunkat önmagában tönkre tehetné. Nem tagadja szülő, hogy az orosz petróleum behozatala csökkenteni fogja vámbevételünket, de a mi az átutalási eljárást illeti, Ausztriában való petróleumbevételünk csökkenése folytán ez mindenesetre jelentéktelen lesz. A mi a vámtarifát magát illeti, a kormány ezuttal nem foglalkozott tarifareformmal, csakis a fogyasztási adókkal kapcsolatos kérdéseket akarta rendezni. Ezek után kéri szülő a törvényjavaslat elfogadását.

A bizottság általánosságban és részleteiben is elfogadta a törvényjavaslatot.

Kövekezik a sör-, az ásványolaj- és a cukor-adónak a fogyasztási terület részére való biztosításáról szóló törvényjavaslat. A miniszter további fölvilágosításai után a bizottság a javaslatot elfogadja.

Ezután a bizottság ülését befejezte, a többi javaslatok tárgyalását pedig esütörtökön délután öt órakor tartandó ülésére tűzte ki.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, okt. 26.

Szoboszló kedvence, az obstrukció vezér-kari főnöke már a hajnali órákban megjelent a törvényhozás rozoga palotája előtt és mihelyt a portás kinyitotta a kapukat, rohant be a Házba. Alkalmassal nagyon restellette, hogy a tegnapi botrányok nála nélkül eshettek meg.

Kétségbeesetten kutatott valami új ötlet után. Átvizsgálta a jegyzőkönyvet, mihelyt bön-gészett a házszabályokon. Hasztalan.

Végre a reggeli lapokban fölfedezte a terzatói szlovén gyűlés ügyét.

— Megvan! — pattant fel a jó ember. Ha más nincs, egy interpelláció is jó lesz.

Be is írta az interpellációs könyvbe a leg-ujabb gravament és — megpihent.

Különben pihenéssel kezdte a mai munkáját az egész Ház. A dolog úgy történt ugyanis, hogy

el árasztják; az összes nyirokedényrendszert támadják meg. Ezen alaknál látjuk, hogy a bőrön vérkiömlések, nagy véres foltok, kelések keletkeznek. Vérzik a gyomor, a tüdő, a vese, és a véres köpet a tüdőlobbal való összetévesztésre ad alkalmat. Ez esetek, úgy szólva, mind elpusztulnak 2—6 napon belül.

Ugy látszik, hogy a bécsi áldozatok ez utóbbi legsúlyosabb pestisben szenvedtek. Járvány elején a legnehezebben fölismerhető esetek a legelső — és ki gondolta, hogy a láz, a kábultság, a levertség, a véres köpet, Barisch szolgánál egy nálunk rég nem látott betegség jeleit képviselik. Az a körülmény, hogy kórtani intézetben dolgozott, még nem lehetett utmutató, mert egyfelül ritkán történik infectio, másfelől számos más fertőző betegség, akár a lépfene, a takonykór, léphetnek föl hasonló kezdetű tünetekkel.

És most értünk leírásunk legnezebb részéhez, azon teendők vázolásához, melyeket foganatosítaniunk kell, ha valahol a pestis kiütött.

A pestis rendkívül rosszindulatu betegség. A halálozás fölülmulja bármely más járványos betegség arányát. 100 beteg közül 70—90 pusztul el, ritkábban kevesebb, mint 60; és ha vesszük, hogy mily számosak a megbetegedések, könnyen elhiszük, hogy a pestis a lakosság felét is elpusztíthatja.

Pestis által leginkább a 39—50 év közti emberek támadtatnak meg, de gyermekek is elég nagy számban ragályoztatnak. Arányilag legkevesebb vannak a veszélynek kitéve az 50 éven felüliek.

A rettenetes betegség kórmezője, a bacillus, föl van fedezve. Az experimentum crucis-t Mülerek nyújtották, esetük bizonyítja, hogy a mirigyekben talált bacillus képes embernél pestist előidézni. A mily irányban ma számos fertőző bántalomnál a gyógyítás megkíséreltetik, a pestisnél is alkalmazták azt a szerumot gyógyításra, mely pestis-bacillussal inficiált és e betegséget sokszor kiállott állatok véréből készült. Hogy mily csekély sikerrel, bizonyítják a bécsi állapotok: az a férfi, ki az emberiség érdekében Bombay-ba ment a pestist tanulmányozni, és gyógyítását megkísérelni, elpusztult, nem ott az Isten háta mögött, hol a fekete halál pusztít, hanem a civilizált világ, a tudományosság kellő közepén. Hiába! nemcsak számos betegség, hanem sok más Isten csapása ellen sincs még óvszerünk. Vagy van? Igenis van! Óvakodjunk a betegség behurcolásától és mentve leszünk a bajtól. Vagy ha már rajtunk kívül eső okokból sujtva leszünk ily szörnyű betegséggel, foganatosítsunk kellő rendszabályokat, hogy a bajt lehetőleg csirájában elfojtsuk.

Helyesen mondja a napokban a m. kir. belügyminiszter: ne essünk tulzásba, ne kívánjunk lehetlent. A mai forgalom mellett, igen nehéz egy vesztegzárt szigoruan elrendelni és keresztülvinni. A mai felfogás melleit, hol minden ember szabad akar lenni, csak a háboru szigora képes arra, mit a pestissel szemben tenni kellene körülzárolni az inficiált helyet, a várost, az országot hármaskordonnal, mint azt tették 1879-ben Oroszországban, midőn Metlyanka faluban kiütött a pestis, vagy tették 1815-ben Noja alsó-olaszországi városban. Körülzárták a várost, kordonirozták az egész tartományt és vesztegzárt rendelték el — és Nojában 192 oly házat, melyben nem sikerült a betegséget megszüntetni, leégették és leromboltak.

A járvány elején azonban egyes házakra és egyes helységekre rendeljük el a legszigorubb zárendszert. Az egészségesen maradtak törekedjenek a legnagyobb tisztaságra, fürödjenek gyakran, éljenek józanul, étkezzenek rendesen, ne érintkezzenek a fertőzött helyekkel és ne hozassanak semmit és ne fogadjanak el semmit inficiált területről.

A pestist sikerülni fog szűk fészében elfojtani. Jelentkezése és a néhány haláleset azonban lebegjen előttünk »memento mori« jel-szó gyanánt, ragadjon ki gondatlanságunkból

elsőnek *Várossy Gyula* (a szerető testvér) kezdte a vitát. Mit beszélt *Várossy Gyula* (a szerető testvér), azt legfőkébb ő maga tudhatja, mert nem hallgatta egy lélek se. A szerető testvérnek ugyanis meg van az a természeti adománya, hogy — lehetetlen öt percenél tovább hallgatni. Mesésen kellemetlen dróthangja van, a mely minduntalan átfurással tenyegeti a dobhártyákat. E mellett mereven áll, arcát a plafond felé fordítva, mialatt a két karját kiterjeszti és az ujjai-
val láthatatlan zongorákon billentyűzik.

— Hajh uraim! — elmélkedik — nagy most a korrupció!

— Bizonyosság rá az ön öcsese példája! — vág oda *Szöts Pál*, a mire nagy derűség támad jobbról.

— Oh nem; — mentegetőzik *Várossy Gyula* (a szerető testvér), — hanem az, hogy egészen ismeretlen emberek kerültek be a parlamentbe.

— Mint például ön! — kiáltja megint *Szöts Pál*.

— Romlik a papok tekintélye...

— Ön rongálja.

— Csak a kormánypárti papokból lesz püspök!

Hirtelen, mintha most ébredne föl, fölrikkant *Zmeskál Zoltán*:

— Rossival! Rossival!

Dél is elmúlt s *Várossy Gyula* (a szerető testvér) még mindig hangzott. Egyszerre aztán így szól:

— Most pedig áttérek azoknak a kérdéseknek a válaszlására, a melyeket én magam vettem föl magamnak.

— Tehát magához tér? — kiáltja át valaki jobbról.

A baloldal, mely ráért szemlélődni, most észre vette, hogy a miniszteri székek, *Josipoviché* kivételével, üresek.

— Minisztereket kérünk! — zugják haraggal. Ha ők szenvednek, miért ne szenvedjenek a miniszterek is.

— Itt van *Josipovich*! — felelik jobbról.

— Éljen a horvát miniszter! — szól egy néppárti hang.

— De csak mint magyar! — tódítja az öreg *Madarász József*.

Nagyon unták már a szerető testvért maguk az elvtársai is. Egymásután küldöttek hozzá stafétákat azzal a kérelemmel, hogy — szüntesse be magát. *Lakatos Miklós* odament melléje és kétségbeesetten nézegette, mennyi jegyzete van még hátra. Olykor valaki tréfásan kiáltja:

— Halljuk!

Ijedten intik le az »érdeklődőt«:

— Ne biztasd, az istenért, mert ez komolyan veszi.

és tulbiztonsági tétlenségünk, figyelmeztessen rendes életmódra, magán- és köztisztaságra és bírja reá hatóságunkat, hogy teljesítse mindazokat a köteleességeket, melyeket a törvény előir.

Létesítsen haladéktalanul fertőző betegségek számára külön pavilonokat. Nem szükséges, hogy a pestis meglátogasson, van nekünk itthon majdnem pestisszerűen romboló betegségünk elég. A typhusból ki sem jövünk, a skarlát és diphtheria egyre szedi áldozatait. A csekély vagy mondjuk teljesen hiányzó hatósági ellenőrzés miatt a betegségek terjednek, a hogy nekik tetszik. Senki sem néz utána, vajjon a fertőző betegek el vannak-e különítve; senki sem ügyel meg, hogy ipart folytató emberek gyermekei nem éppen a műhelyben szenvedik át a ragályos bántalmat és mi a cipőkkel, ruhákkal, zsemlyével bajt szerzünk a házhoz, bár egyébként gondosan óvjuk gyermekeinket; senki sem törődik azzal, vajjon történik-e deszinfekció oly lakásokban hol fertőző bántalom uralkodott és mert nincs hatósági ellenőrzés és beavatkozás, az emberek bántóan szegülnek ellene a kellő hatalommal föl nem ruházott és a hatóság által nem támogatott orvos deszinfekciós rendeleteinek. Az orvos pedig egyfelől nem lévén rendőr, másfelől tehetetlensége érzetében beletörődik a viszonyokba, mert neki kenyere az aura popularis, a közkedveltség, mely

Háromnegyed egykor az elnökhöz fordult a szerető testvér:

— Tekintettel a Ház kimerültségére, öt percznyi szünetet kérek.

— A beszéd után szünet lesz! — szól az elnök.

Várossy Gyula (a szerető testvér) pedig ivott egy korty vizet, azután végtelen flegmával jelentette ki:

— Akkor ma nem lesz szünet.

Fél kettő volt, mikor *Várossy Gyula* (a szerető testvér) kijelentette, hogy »röviden, de markáns vonásokban« imé már előadta, hogy miért nem járulhat hozzá a kormány semmiféle propositiójához.

Nem állhatta meg, hogy legalább az utolsó mondatába egy olyan vaskosságot ne vegyítsen, a melyért az elnök rendreutasította.

— No leülök, — adta meg magát a szerető testvér és csakugyan megtörtént a lehetetlen. Ő befejezte a szónoklatát.

A napirend további folytatására már nem volt idő. Ezt hát holnap délelőtt tíz órára halasztották és öt perc szünet után — a mely alatt *Várossy Gyula* (a szerető testvér) beszéde után szellőztették a termet — *Polónyi Géza* tartotta meg az interpellációját.

Bizonyos szelíd borongással, sok czitátummal és még több felolvasással fűszerezve indokolta meg interpellációját, a melyet a miniszterelnökhöz intézett és a mely így szól:

1. Van-e tudomása a miniszterelnök urnak azon gyülekezetről, a melyet a Modrus-Fiume megyében fekvő Terzátóban a horvát jogpártnak képviselői az osztrák Reichsrath szlovén képviselőivel azon czélból tartottak meg, hogy a nem létező horvát államjognak védelme alatt a Szent-István koronájához tartozó területnek elszakítására politikai szövetséget alkossanak?

2. Megegyeztethetőnek tartja-e a kormány ezen üzemeket a Szent-István koronája területén érvényes államjoggal és a Terzátó területén érvényes büntető törvénnyel?

3. Tett-e a kormány és milyen intézkedéseket az iránt, hogy ilyen, a magyar állam alkotmánya és területi épsége ellen intézett lázító szövetség üzemlei megakadályoztassanak és megtoroltassanak?

Kettő után lett vége az ülésnek.

A pestis.

Bécs, okt. 26.

Pecha ápolónő állapota változatlanul kedvezőtlen. A Ferencz József-kórházból érkező többi hír megnyugtató.

Vilfrida nővér és *Göschl* cselédeány, ugy-

megszünik, ha rendelkezéseivel alkalmatlanságot okoz.

Létesítsünk ellenőrizhető vásárcsarnokot és akkor kevésbé fog megtörténni, hogy egy asszony diphtheriás gyermekkel a karján házalni megy 1—2 pár csirkével. Létesítsünk fertőztelenítő intézetet és tegyük ragályos bántalmaknál a hivatalos fertőztelenítést kötelezővé.

Sokáig nem volt közegészségi törvényünk.

Hogy az 1876. XIV. törvényczikk létre jött, azt egyedül az 1873-iki kolerának köszönhetjük. Hátha a bécsi incidens reábirja egészségügyünk mostani vezetőit, hogy »egészséges állapotokat« teremtsen, nevezetesen szigorubb rendszabályokkal kibővitse az 1876. XIV. t.-cz. hiányos paragrafusait.

Aubert Roche a pestisről írt könyvében mottó gyanánt írta: La civilisation seule a détruit la peste en Europe, seule elle l'empêchera en Orient. Nálunk még sok tekintetben, de főleg a közegészségügy terén igazi keleti (ázsiai) állapotok uralkodnak. Segítsünk ezen törvényileg és társadalmilag (!) és megleszünk óva sok bajtól, többek közt a pestistől is.

szintén a megfigyelés alatt álló többi személy jól érzi magát.

Pösch dr., a kinek segítségére ma reggel ki-rendelték *Knöpfelmacher drt.* az önként jelentkezett orvos, szintén jól van.

Bécs, okt. 26.

Déli 12 órakor:

Pecha ápolónő hőmérséklete 39.2 fok; érverés 102, rendes; lélegzés 32, szintén rendes; a szívhang tiszta; cziánózis és mirigydaganat nincs. A mellén és háton csekély bőrvérzés jelentkezik.

Hochegger ápolónő hőmérséklete 39.5 fok. Fűlszagatása van, régebben fülgyulladásban szenvedett. Egy izben zöldes-sárga masszát hányt.

Göschl Mária hőmérséklete 37.2 fok; fejfájása van, egyébként semmi baja.

A többi internált mind teljesen egészséges.

Bécsből jelentik, hogy *Pecháról az orvosok teljesen lemondtak*. A beteg nagyon sokat szenved, de eszméletén van. A többi megfigyelés alatt levő egyének közül egyiknek sincs baja.

Lemberg, okt. 26.

Taskend, Turkesztán tartománybeli városból azt táviratozzák az itteni lapoknak, hogy Kislád kaukázusi községben több pestis eset fordult elő. A kormány sürgős óvintézkedéseket tett. A falut teljesen izolálták és orvosi bizottságot küldtek ki.

Róm. kath. Statusgyűlés.

Kolozsvár, okt. 27.

A róm. katolikus Status idei rendes közgyűlése ma délelőtt nyílt meg.

Reggel 9 órakor a főtéri templomban ünnepélyes »Veni Sancte« tartatott, melyen a misét fényes segédlettel gr. *Majláth* Gusztáv Károly püspök szolgáltatta.

Az isteni-tiszteleten a Statusgyűlés egyház és világi tagjai testületileg vettek részt. Nagyszámú ajtatos közönség töltötte meg a tágas templomot.

Tíz óra tájban kezdtek gyülekezni a Statusképviselek a belső-farkasutcai róm. kath. főgymnasium nagytermében.

1/4 11 órakor gr. *Kornis* Viktor alelnök indítványozza, hogy *Potsa* József főispán vezetésével a püspök meghívására küldöttség menesztessék.

Mig a küldöttség oda járt, — a gyűlésteremben az igazoló bizottság végezte földadatát.

1/3 11 órakor érkezett meg a küldöttség élén gr. *Majláth* püspök, a kit a közgyűlés tagjai zajos éljenzéssel fogadtak.

Az elnöki asztalnál helyet foglalnak gr. *Majláth* püspök, gr. *Kornis* Viktor alelnök és *Pál* István igazgató-tanácsi előadó.

*

Gr. *Majláth* Gusztáv most a következő beszédet mondotta:

Mélyen tisztelt Státus-gyűlés!

Mivel jelen gyűlésünknek világi elnöke tegnap megérkezett ugyan, de oly erősen meghűlt, hogy a mai tanácskozásokon részt nem vehet, tehát azt hiszem, az egész közgyűlés érzelmét tolmácsolom, midőn kifejezem sajnálatom az ő akadályoztatása és jelen nem léte fölött. (Helyeslés.)

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Dicsértessék a Jézus Krisztus! (Mindörökké Amen!)

Miután az erdélyi róm. kath. Státus a hazánkat és királyunkat (a püspök és a közgyűlési tagok felállanak) legutóbb ért súlyos veszteség és csapás után most tartja első izben közgyűlését, engedelmet kérek arra nézve, hogy a napirend előtt felszólalhassak és egy indítványt tehessek. (Halljuk!)

Felszólalni késztet az a rajongó szeretet, mely minden magyar ember szívét királynéja

íránt eltöltötte azon első pillanattól kezdve, mióta őt magunkénak mondhattuk; felszólalni készlet az a mély részvét, mely mindnyájunknak lelket még most is — a szörnyű esetre vizsgálva — eltölti; hogy azt a szívet, azt a jó szívet, melynél jobban talán senki másé nem tudta megérteni a szenvedőt, s a kinél jobban senki sem tudta megvigasztalni a fájdalmat, — azt a nemes szívet, mely magas állásában soha sem lelte örömét a fényezésben, nem azon örömeiben, melyek után századunk oly nagyon áhítozik, hanem megmaradt nemes egyszerűségében, — azt a szívet, azt az anyai szívet, melyet annyira megtört a fájdalom s a melynek még az a kegyelem sem jutott osztályrészül, melyet hívő és vallásos lelke megérdemelt volna, hogy teljesen meg tudjon nyugodni az isteni Gondviselés változhatatlan végzésén, — azt a szívet egy istentelen kéz átszurja. Elszörnyűködve a vallástalan nevelés e megdöbbentő eredményén, néma fájdalommal állottunk körül a ravatalt. Imádkoztunk azóta és imádkozunk folyton most is, hogy a ki életében oly igen nagyon bánatos volt, legyen most boldog, — örökké boldog!

Imádkoztunk, hogy felséges királyunkat az isteni kegyelem erősítse nagy bánatában — és imánk meghallgattatott, mert csodáljuk azon lelki erőt, azon szilárdságot, melylyel a mérhetetlen csapást elviselni képes volt.

De ne elégedjünk meg ezzel, hanem részvétünknek, odaadó szeretetünknek felséges királyunk iránt adjunk megnyilvánulást, bár egyszerű kifejezést is. Itt van előttünk tervezete annak a feliratnak, melyet ő Felségéhez intézni szándékozunk. Méltóztassanak ezt meghallgatni, elfogadni s az elnökséget megbízni, hogy ezt, mint az erdélyi róm. kath. Status részvétirátát a trón számolyához tehesse le.

*

Pál István előadó felolvassa az ő Felségéhez intézendő *részvét-íratot*, a melyhez a közgyűlés hozzájárul.

*

Gr. **Majláth** püspök és a közgyűlés tagjai most helyet foglalnak, mire a püspök a következő *elnöki megnyitó* beszédet mondja:

Engedjék meg ezek után, mélyen tisztelt uraim, hogy a kegyelet adóját néhány halottunk irányában leróhassam s azok emlékének néhány szót szentelhessek, mert hiszen éveken át, huzamosabb ideig munkálkodtak ők itt az erdélyi róm. kath. Status érdekeinek javára. Két igazgató-tanácsost ragadott ki a halál körünkből a legutóbbi időben, ezek: dr. *Finály* Henrik és gr. *Eszterházy* János. Mindketten, míg csak tehették s erejük engedte, tehetségüket, idejüket Statusunk ügyeinek szentelték; mindkettő halhatatlan nevet is szerzett magának a tudományos világban. Legyen emléküek megörökítve, foglaljuk jegyzőkönyvbe érdemeiket!

De ne feledkezzünk meg *Betegh* Sándorról, Statusunk egyik tagjáról sem, mint a ki a kath. érdekek körül sok érdemet szerzett családnak tagja, azonkívül Statusunk jötevője volt.

Meghalt az az öreg nyugalmazott esperes *Darvas* János is, ki összetakarított filléreit talvallya a Statusnak hagyta. Szébb, nagyobb alapítványt tett, mint a minőt csekély jövedelme után tőle várni lehetett volna. Legyen áldott emléke.

Gr. *Haller* Jenő szintén éveken át munkálkodott különösen gazdasági ismereteivel közöttünk, nemkülönben dr. *Salzauer* János kegyesrendi áldozópap, ki míg csak birta, az ifjúságnak szentelte erejét, tehetségét, jó szívet. Engedjék meg, hogy mindezekről megemlékezve, ajánljam

őket imáikba és érdemeiknek jegyzőkönyvi méltatására. (Általános helyeslés).

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Isten kegyelméből betöltöttük jelen szervezünk XXV-ik évét s reménynyel nézünk a jövő elé s az országos kath. bizottság 9-es szűkebb körű bizottsága által elkészített tervezet megvalósítása elé. Tervezet ez csupán, s épp azért nem akarjuk azt most bővebben bonczolni. De legyen szabad a hallottak után reményemnek adni kifejezést, hogy az országos autonómiai szervezet minden akadály dacára létre fog jönni, létre fog pedig jönni sokkal egyházasabb szellemenben, mint a 70-es évek autonómiája volt. (Helyeslés és tetszés.) Ez eredmény azon férfiak kiváló érdeme, a kiket a 9-es bizottságba választottak, s kik talán a jó ügy érdekében lemondva egyéni nézetükről, egyöntetű munkátot képesek a 27-es bizottság elé terjeszteni. Minket különösen az érdekel, hogy e 9-es bizottság az erdélyi autonómia szerzett jogait épségben kívánja tartani, (Helyes! Jól van!) azokat nem érinti, csak anynyiban, a mennyiben azok a katolicizmus összes érdekeinek fognak ismertetni. (Helyeslés.)

Ennyit szólhatok a 9-es bizottság működéséről; a többit a 27-es bizottság és az országos gyűlés lesz hivatva megvalósítani.

Mielőtt azonban még jelen felszólalásom befejezném, engedje meg a mélyen tisztelt Státusgyűlés, hogy személyesnek látszó ügyben is felszólaljak. (Halljuk! Halljuk!) Azt mondom, hogy személyesnek látszó ügyben, mert nem magamért, hanem az általam képviselt ügyért szólok fel.

Ismeretesek mindenki előtt azon támadások, melyekben püspökségemnek különösen első évében részesültem, sokkal jobban ismeretesek azok önök előtt, mint előttem, ki nem tudok mindent elolvasni, a minapontok az újságokban rólam megjelenik. Megvallom, én nem törődöm ezekkel, mert nekem elég az én lelkiismeretem tudata (Helyeslés). Tudom, hogy nem érek többet, mint a mennyit az Isten előtt érek; tudom, hogy azok, a miket rólam irtak, hiteim szemében engem nem kisebbitettek (Ugy van!) sőt bizalmukat, szeretetüket irányomban fokozta, (Igaz! Helyeslés.), tudom mindezt jól s ha mégis fölszólok, teszem azt kötelességből, melylyel az általam betöltött állásnál fogva egyháznak, hiteimnek tartozom. Ne engedjék meg kérem, hogy püspökökről így írjanak, ne türiék ezt! Ne támogassák azt a sajtót, mely a kereszténységet alapjában, szolgálban és szertartásaiban megtámadja. (Helyes! Ugyvan!) Ne támogassák azon vallás-ellenes sajtót, mely nem az igazságot szolgálja, hanem a mely talán egy kozmopolita érdekszövetkezet szolgálatában áll, (Igaz! Igaz!) mely nem a haza javán munkálkodik, sőt annak alapjait fölforgatja, mely megmételyezi az ifjúság tiszta erkölceit erkölcstelen hirdetései és azok által, miket nap-nap után fölhalál; azt a sajtót, mely az öngyilkosságot édig emeli, mely félszeregekre buzdítja az olvasót, — azt a sajtót, mely királygyilkosokat szeretetreméltó szelid égyéneként állít föl, — azt a sajtót mely minden tekintélyt leront, ne támogassák. Kövessek azt a példát, a mit mutatott az a nemes székely város, midőn ott járt a püspök, kit a helyi lap megtámadott s ki mellett minden ember állást foglalva protestált a támadások ellen, (Helyeslés!) visszaküldötték a lapot a kiadónak s kényszerítették a szerkesztőt, hogy vonja vissza állítását. Ez a kath. öntudat szép nyilvánulása volt.

Én nem a magam, hanem az önök érdekében kívánom uraim, hogy így járjanak el, mert mint mondtam, nem vagyok a magam embere

s épp azért az én gyalázatomban 30 000 katolikus fejére háramlik.

Ha igaz, a mit rólam irnak, hogyan követhetnek akkor engem? Hogyan ismerhetnek el vezető-kül? Ha pedig nem igaz, miért türiük önök a támadásokat?

Szeretném, ha szavaimat meghallanák nemcsak Erdélyben, hanem egész Magyarországon is, hogy azon keresztény sajtót, melyet oly nagy áldozatok árán tartunk fenn, mely azon dolgozik, hogy a keresztény szellem tért foglaljon, mely felakarja építeni azt, a mit a korszellem lerombolt: a vallás-erkölcsi nevelést, azt az alapot, melyen a haza 1000 éven át fennállott — mondom, hogy ezt a sajtót támogassák. (Lelkes éljenzés.)

A mi pedig engem illet, legyenek meggyőződve, hogy ha eljönne a pillanat, melyben az Isten kegyelme engem elhagyna s melyben olyant kellene tennem, a mi által eskümet megszegném, eskümet, melyet az oltárnál tettem, s melylyel egyháznak és az esküt, melylyel királyomnak hűséget fogadtam — nem maradnék egy perczig sem itt, hanem leköszönnék állásomról a mint egyszer nem tudnék nyitlan, szabadon mindenki szemébe nézni. (Kitörő éljenzés és lelkes tapsolás!)

De addig, a míg az isteni kegyelem velem van, nem nyugszom, nem pihenek, hanem munkálkodom szüntelen, hogy azokat, kiknek vezetésével Isten az ő földi helytartója és apostoli királyunk kegye által megbízott, a keresztény élet által a boldogsághoz, az üdvösséghez el is vezessem. (Éljenzés és taps!)

Ezzel a jelen Statusgyűlést megnyitottnak nyilvánítom!

*

Dr. *Ujfalussy* József most jelentést tesz az *igazoló bizottság* eljárásáról.

E szerint a mostani Statusgyűlésre meghívott 70 egyházi és 140 világi tag. A meghívottak közül megjelent 42 egyházi és 62 világi, — tehát összesen 107 tag.

Gr. *Majláth* püspök ajánlatára a közgyűlés jegyzőivé: egyházi részről dr. *Ujfalussy* József, világi részről dr. *Szamosi* János választatnak meg.

Az elnöklő püspök továbbá kiküldi a jegyzőkönyv-hitelesítő és a szavazat-szedő bizottságokat.

Gr. *Kornis* Viktor alelnök, a Statusgyűlésnek ez idő szerint világi elnöke — indítványozza, hogy a közgyűlés intézzen a *pápához* hódoló táviratot, kérve működéséhez ő Szentségének apostoli áldását. (Általános helyeslés.)

Dr. *Szamosi* János jegyző fölolvassa a latinnyelvű táviratot, a mely a pápát — gyémánt miséje alkalmából — a szokottnál is melegebb hangon üdvözli.

Betegh Imre, reflektálva a püspök megnyitó beszédének a *támadásokra* vonatkozó részére, — azt az indítványt teszi, hogy fejezze ki a közgyűlés teljes megbotránkozását ama hirlapi támadások fölött, a melyeket a gondviselészerű hivatást teljesítő püspök ellen olyanok intéznek, a kiktől sem hazafiságot, sem vallásosságot nem fognak tanulni. Fejezze ki egyuttal a közgyűlés osztatlan bizalmát a püspök személye és működése iránt.

A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadja.

Gr. *Majláth* püspök meleg szavakban köszönetet mond a bizalom ily impozáns nyilvánításáért.

Következik az *igazgató-tanács évi jelentésének* tárgyalása.

Künnle Tivadar, a tizenötös bizottság előadója, pontban 11 órakor kezdi meg az évi jelentésnek és az erre nézve hozott tizenötös bizottsági határozatoknak referációját.

Künnle előadó referálván a bizottsági véleményt az évi jelentés I. pontjának 1—6. alpontjairól: mindenekelőtt (a 25-ik évforduló alkalmából) jegyzőkönyvi elismerést, köszönetet indítványoz az igazgató-tanács iránt, mely a lefolyt negyedszázad alatt oly kitűnő tényezőnek bizonyult. (Élénk helyeslés.)

Az igazgató-tanácsi és tizenötös bizottsági vélemény alapján a közgyűlés jegyzőkönyvi meleg részvételt fejezi ki dr. Findly Henrik és gr. Esterházy János elhunytá fölött.

Elhatározza továbbá, hogy a mostani közgyűlés folyamán betölti a szabályok szerint megürülő alelnöki, valamint a két egyházi és hat világi tanácsosi állást.

A jegyzői állásra vonatkozólag kimondatik (Bíró Béla apát-plebános indítványa alapján), hogy azt mindenkor az igazgató-tanács tölti be.

Nagyobb vitát idézett elő az a javaslat, hogy a jóság-igazgatói állás betöltésének eszméje ez idő szerint ejtessék el — és a gazdasági ügyek kebléi előadását, azok vezetését, valamint az uradalmak látogatását bizza a közgyűlés a Status titkárára, mivel az utóbbi idők tapasztalatai alapján konstatalható, hogy a gazdasági ügyekkel eddig is foglalkozó titkár személyében a Statusnak rendelkezésére áll a megfelelő erő. És így egy újabb nagy igényű állás kreálásával a Status újabb költségekkel terhelné annál kevésbé helyén való, mert az egységes vezetés eszméjének is leginkább megfelel a kérdésnek az igazgató-tanácsi javaslat értelmében leendő megoldása.

Szabó József, a ki a múlt évben indítványozta volt a jóság-igazgatói intézmény létesítését, hajlandó egyelőre lemondani a reform keresztülvételéről, de hangsúlyoztatni kívánja, hogy az igazgató-tanács által proponált megoldás csak ideiglenes jellegű.

Pál István előadó, Kiss Balint, Simai Gergely, Sándor János, gr. Kornis Viktor alelnök, Bíró Béla, Gál Domokos (a ki azt indítványozta, hogy csupán egy évre szóljon az intézkedés), br. Jósika Gábor, Fábián Sándor és Miksa Imre vettek részt a most kifejlődött vitában, a mely ama kérdés körül forgott, hogy a gazdasági előadói teendők határidő meghatározása nélkül vagy pedig egy esztendői határidő megállapítása mellett bízassék ideiglenesen a titkárra.

Gr. Majláth püspök ily értelemben fölteszi a kérdést.

A közgyűlés föllállással szavaz, azonban (dacára az ellenpróbáknak) nem latják megállapíthatónak a többséget.

Végül is névszerinti szavazással (dr. Ujfalussy jegyző olvasta a névsort) döntöttek a kérdésben, 53 szavattal 47 ellenében kimondván, hogy a közgyűlés elfogadja az igazgató-tanács javaslatát, azzal a megtoldással, hogy az intézkedés ideiglenes természetű, — de megszabott határidő nélkül.

Az eredmény kihirdetése előtt egy kis verifikációs vita is támadt. Ugyanis a névsor felolvasása után voltak jelentkezők (köztük Szvacsina Géza polgármester), a kik, mivel a névsorból hiányoztak, reklamáltak szavazási jogukat.

Kitűnt, hogy nem voltak verifikálva. Vita keletkezett, hogy joguk van-e igazolás nélkül szavazni, vagy igazoltatásukat a közgyűlés folyamán is kívánni.

Többek fölszólalása után a közgyűlés — gr. Majláth püspök javaslatára — úgy határo-

zott, hogy az igazoló bizottság az egész közgyűlés folyamán permanenciában marad; tehát folytonosan történhetnek jelentkezések. Azonban valamely kérdés fölött való szavazás közben jövőre nem lehet verifikálni. A most ilyen körülmények közt igazolt és elfogadott szavazatok érvényesek ugyan, de ez precedensül nem szolgálhat.

Most Künnle Tivadar, a tizenötös bizottság előadója, folytatta referációját az évi jelentésben foglalt tárgyakról. A tanügyi vonatkozású kérdéseknél Soó Gáspár, mint a tanügyi bizottság előadója, referálta a saját bizottságának véleményét.

A tanácskozás a 23-ik fejezetig haladt és nagyobb vita csupán a nagyszabedű tanítónőképző intézet tételénél indul meg. Ezt a kérdést visszautasították az igazgató-tanácsnak.

A közgyűlést délután 4 órakor folytatják.

HIREK.

Kolozsvár, okt. 27.

A „MAGYAR POLGÁR” előfizetési ára két hónapra (november—december) 2 frt 40 kr., — egy hónapra 1 frt 20 kr.

Br. Jósika Sámuel, a róm. kath. Status világi elnöke, tegnap Kolozsvárra érkezett, hogy résztvegyen a mai Status-gyűlésen. Azonban ő nagyméltósága, erős meghülés folytán, rosszul lett és ma e miatt a közgyűlésen nem is jelenhetett meg. Br. Jósika rosszulléte, a mint értesülünk, könnyebb természetű. A Status-gyűlés ma, a püspök bejelentése alapján, őszinte sajnálattal vette tudomásul, hogy a világi elnök gátolva van a megjelenésben.

Gróf Majláth Gusztáv püspök ma d. e. 9 órakor a róm. kath. Status-gyűlésének megnyitása előtt a főtéri Szent-Mihály-templomban fényes segédlettel istentiszteletet tartott, melyben a Status tagjai majdnem teljes számmal jelentek meg. Mise alatt a kolozsvári dalkör énekelt több egyházi dalt, melyek mély benyomást tettek az előkelő közönségre. Először a férfiak adta elő Szöllősy Attila dr. *Ecce sacerdos magnus* kezdetű dalát, majd Schutiger *Veni sancte*-jét és Schubert *Kyrie*-jét énekelték. Erre magánszólók következtek. Lang Janka k. a. az *Intellige clamorem* kezdetű dalt, Girsik Gyula ur Müller *Confirma hoc Deus*-at és Kerekes István ur Weiss L. *Domine ne in furore* című ének-számát adta elő.

Püspöki ebéd. Gr. Majláth Gusztáv püspök ma déli 1/2 órakor a Status-gyűlés alkalmából fényes ebédet adott a Központi Szálloda emeleti termében. Az ebédre hivatalosak voltak a Status-gyűlési tagok és a helybeli lapok képviselői.

Költségvetési előirányzat. Kolozsvár házipénztárának, továbbá a tisztviselői nyugdíjalapnak, az alkalmazottak és szolgák nyugdíjalapjának és a köztemető alapnak az 1899. évi bevételeiről és kiadásairól szerkesztett költségvetési előirányzata a szakbizottságok javaslatával és a városi Tanács véleményes jelentésével együtt mai napon a tanácsi kiadó hivatalban (városház, emelet, 5. sz.) 15 napra közszemlére kitétetett. Erről az egyes adózókat azzal a felhívással értesíti a polgármester, hogy ez alatt az idő alatt észrevételeiket a városi tanácshoz beadhatják.

Kolozsvár fogyasztási adói. A *Magyar Polgár* tegnapi száma budapesti tudósítónk távirati értesítése nyomán már jelezte, hogy a pénzügyminiszter elfogadta a város ajánlatát a borítal és huszfogyasztási adók bérletére, s utasította a kolozsvári pénzügyigazgatóságot, hogy a szerződést kösse meg a várossal. E két fogyasztási adó-nemet eddig is a város bérlette éven-

ként 41—41.000 forintért, s albérlésbe adva, 11.000 frtot nyert a bérleten. A város küldöttei az idén is az eddig fizetett 82.000 frtot ajánlották meg a miniszternek, ki Hegedűs Sándor orsz. képviselő közbenjárására az ajánlatot el is fogadta.

Villamos vasut. A kolozsvári közúti vasut részvénytársaság benyújtotta a városi tanácshoz a villamos vasut összes terveit. A gondos, nagy munkát a város most nem vizsgálta felül, hanem fölterjeszti a kereskedelmi miniszteriumhoz, a vasut-társulatbeli kérésével, hogy a közigazgatási bejárást rendelje el a miniszter. Mikor ez megejtetik, módjában lesz a városnak kívánalmait érvényre juttatni.

A kolozsvári ügyvédi kamara fölterjesztése következtében a m. kir. igazságügyminiszter f. hó 17-én kelt leiratával intézkedett, hogy a kolozsvár városi kir. járásbírósnál a fölvilágosítás adására, az irattár megtekintésére és a beadványok benyújtására szánt hivatalos órák megfelelően meghosszabbíttassanak.

A városi bizottság legtöbb adót fizető tagjainak 1899. évi névjegyzékének az igazoló-választmány november hó 3-án tartandó ülésében fogja összeállítani. Az igazoló-választmány a következő hirdetményt bocsátotta ki:

A város törvényhatóságának igazoló-választmánya a legtöbb adót fizető városi bizottsági tagoknak a jövő 1899-ik évre érvényes névjegyzékét folyó évi november hó 3-án (csütörtökön) délután 3 órától kezdve a városház nagytermében (I. emelet 4. ajtó) tartandó nyilvános ülésben fogja összeállítani, illetőleg kiigazítani, a mi azzal a hozzáadással tétetik közhirrre, hogy az érdekeltek az 1886. XXI. t.-cz. 26. §-a által az adó kétszeres beszámításával nyújtott kedvezményt az idézett törvény 27. §-a értelmében a fentebb említett helyen és időben az igazoló-választmány előtt szóval vagy írásban délután 5 óráig érvényesíthetik. Megjegyeztetik, hogy az adó kétszeres számítása alapján jelenleg bizottsági tagsággal bíró legtöbb adót fizetőknek is szükséges ez alkalmat jelentkezniük, ha az adó kétszeres beszámításának fent említett kedvezményét a jövő évben is igénybe kívánják venni. Kolozsvárt, 1898. okt. hó 26-án. Ferencz József, az igazoló-választmány elnöke. Dr. Esterházy László, főjegyző, mint az igazoló-választmány jegyzője.

Vásár. A kolozsvári novemberi vásár az idén igei látogatottnak ígérkezik, ámbár a pénz szűke az elővásáron nagyon is érezhető. A vásárra a városi tanács a főtér rendezése miatt ideiglenesen egyes árusokat más helyre helyeztetett át, a miről a közönséget falragaszok útján is értesíteni fogja. Igen helyes a tanácsnak az az intézkedése, hogy a virágárusokat az egyetem előtti térről a temető bejárásiáig terjedő vonalon helyeztette el. Így halottak napjára mindenki a temető kapujánál szerezheti be kedves elhunytja sírjára kegyeletének jelét.

Újczok összeírása. A városi tanács katonai ügyosztálya felhívást bocsátott ki, melyben felszólítja az 1878., 1877. és 1876. években született kolozsvári illetőségű és Kolozsvárt tartózkodó idegen illetőségű 1., 2. vagy 3. korosztályba tartozó állítás köteleseket, hogy a főtér 2. szám alatt levő katonai ügyosztályban összeírás végett november 1-től 30-áig jelentkezzenek.

Három egér utja a világ körül. Ma délelőtt egy barna, fölsütött bajszú havelockos idegen jelent meg szerkesztőségünkben.

— Henry Dharmont vagyok — mutatta be magát francziául.

Az idegen nem jött egyedül. Egyik zsebéből kínai dobozt vett elő, melyben sima szőrű, ragyogó szemű apró egerek végeztek görög tornagyakorlatokat, másik zsebéből pedig vaskos albumot halászott ki, mely közelebbi adatokat tartalmazott az érdekes franczia vállalkozási szellemére vonatkozólag.

Dharmont ur látogatásának érdekes előzményei a következők:

Tavaly szeptember 6-án élénken beszélgető társaság ült együtt a *Chicago Herald* szerkesztőségében. A fiatal újságírók a lap utolsó táviratára várakoztak s eközben az újabban egyre

sűrűbbé váló világműködési rekordok is szóba kerültek.

— A Jules Verne Fogg Phileas régen le van tárgyalva — mondta az egyik.

— Hogy-hogy? — kérdezte Dharmon egy cigarettre gyújtva.

— 80 nap alatt ma akármelyik milliós yankee kényelmesen megteszi ezt az utat.

Dharmon pár pillanatig szótlanul fújta a füstöt, majd hirtelen fölkiáltott:

— A Jules Verne angolja a század végén bizonyára más föltételek szerint menne bele híres fogadásába.

— Hogyan?

— Pénz nélkül indulna a világ körül.

— Képtelenség!

— Ha tetszik, megpróbálhatjuk.

— Micsoda? Ön vállalkoznék?

— Azonnal. Áll a fogadás?

— Áll.

Henry Dharmonnak a kikötött föltételek szerint 1899. decz. 15-én déli 12 órára kell visszatérnie a *Chicago Herald* szerkesztőségébe. Világműködési útjára 3 szumatrai egeret vitt magával s abból a pénzből tartja fenn magát, a mit selymes-szőrű utitársainak mutatványai szereznek a számára. Mindenik egerért, a melyet sértetlenül visz vissza Chicagóba, 20,000 dollárt kap.

Napfényes, szeptemberi délutánon fehér flanelruhában indult óriási útjára a fiatal újságíró. New-Yorkban érkezve azonban ez a szokatlan uti-ruha meglehetősen különösnek bizonyult. Dharmon tehát beállított egyik elsőrangú szabóüzletbe.

— Kérek egy téli saccot meg egy galléros felöltőt.

— Minő árban?

— Egészen mindegy.

A kereskedő meghajtotta magát.

— Én ugyanis nem szándékozom fizetni — folytatta nyugodtan a francia.

— Tessék?

— Csak reklámmal fizethetek.

És másnap Henry Dharmon elegáns sötétkék ruhában sétált a boulevardon. Mindenütt óriási tömeg kísérte. Dharmon ur hátán ugyanis fehér tábla függött a következő felirattal:

Ez a ruha, mely a világ körül fog utazni, Gibbey J. R. S. ur műhelyéből került ki; Broadway 325.

Az album, a melyet a különös utazó magával visz, egy csomó svéd, francia, német, cseh, osztrák és magyar hatóság pecsétjét meg aláírását tartalmazza, bizonyítva, hogy Dharmon ur nemcsak álmában fordult meg az illető helyeken.

Utközben Budapesten családi öröm érte Dharmon urat: egereinek száma ugyanis 8-ra szaporodott, a fogadásnál azonban ezek a »magyar« egerek nem számítanak.

Az érdekes francia tegnap érkezett Kolozsvárra, a hol a New-York szálló vendége holnapig, a mikor ismét tovább folytatja kalandos útját, mely Egyiptomra, Indián, Kinán, Japánra és San-Franciskóra keresztül vezet a chicagói újság szerkesztőségébe.

Mint mondja, nem fog üres táskával hazatérni. Még utközben megírja ugyanis impresszióit és tapasztalatait ezen a sokat ígérő czímen:

Három éger útja a világ körül.

Készülő műveért máris nincsenek biztonságban egymástól az amerikai kiadók s mint a *Chicago Herald* írja, a tengeren túli közönség óriási érdeklődéssel várja a föld körül utazó egerek emlékiratait.

Nagy idők tanuja. Id. Belényessy Zsigmond földbirtokos, volt 48—49-es honvédi hadi-megtemetője tegnap délután 1/4 órakor ment végbe az elhunyt vejének: Lázár Aurél főügyész-helyettesnek nagy-utca 13. sz. alatti lakásáról. Már félórával előbb nagyszámu előkelő gyászoló közönség gyűlt össze a halottas háznál, megindultan hallgatva végig Mózes András unitárius lelkész szívhöz szóló, könyekig megható imáját. 1/4 órakor a harangok zúgása között indult a hosszú, ünnepélyes menet, melynek az egész utvonalon számos nézője akadt, a temető felé. A halottas kocsit előtt, melyet sűrűn borítottak a koszorúk, az elhunyt jó ismerősei és tisztelői haladtak, kik között ott voltak Fekete Gábor kir. táblai elnök, Szentkereszthy Zsigmond báró, törvényszéki elnök, több egyetemi tanár s az ügyvédi kamara számos tagja.

Négy óra már elmúlt, mikor a nagy idők

örökre elcsöndesedett szívé tanuját rövid ima után végtelen nyugalomra helyezték a közös temetőbe, s a közönség oszladozni kezdett a kiváló, érdemes öreg ur temetéséről.

Belefuladt a kutba. Furkutián Mihály 48 éves darabont tegnap délből Baltuch Mór regale bérlőségi felügyelő marháit itatás végett Libál Antal feleki-utczai telkére hajtott. Libálék a mint délután haza mentek, azt látták, hogy a Baltuch marhái az udvaron vannak s a darabont nincs sehol. A szerencsétlent a kut fenekén találták halva.

Kéménytűz. Ma délelőtt 10 óra tájban a Jókai-u. 21. sz. alatti háznál kéménytűz támadt, a melyet azonban a háziak egy kis kézi vízfecsken-dővel korán eloltottak.

A Dávid Ferencz Egylet szombat délután 3 órakor az unitárius főiskola disztermében közgyűlést tart. Hajós János egyetemi elnök vezetése alatt. Az elnöki megnyitón és az évi jelentéseken kívül fontos tárgya lesz a közgyűlésnek az irodalmi pályázat eredményének kihirdetése és Décsi Mihály szováti lelkész felolvasása: »Unitárius irodalom és a Dávid Ferencz Egylet«. A közgyűlésen énekelni fog a D. F. E. női énekkara. Minden érdeklődő szívesen látott vendég.

A karzat kedvtelése. A tegnapi előadás szünetei alatt ritka animozitás uralkodott a karzaton. Kedélyes társalgás, majd harsogó kacagás zúgott a magasságban, a mi az alsóbb régiókban ülő közönség figyelmét és érdeklődését is fölkellette. A zajos kedvtelés objektuma egy román testvér volt, a ki népies, de pongyola nemzeti viseletben, nagy gukkert tartva a kezében, gyakran fölemelkedett kakasülő helyéről és komoly méltósággal látszóveze a közönséget. Ez a szokatlan látvány ihlette meg a karzatot, melyet a román atyafi is észrevett, de derűtséget keltő humorától csak azért sem fosztotta meg »magas« környezetét.

Öngyilkos családapa. Erzsébetvárosban Proj Mihály elsőrangú esztorgályos-mester kedden délután, a mikor családjával megebédelt, a kálapiját bennhagyva, kiment. Mivel az öreg sokáig maradt künn, a felesége utána ment, s a kamrában találta meg, felakasztva. Projnak a lábai a földet érték, s ebből azt a reményt merítették, hogy még nem halt meg. Levágták hirtelen, de akkor kiderült, hogy nincs már élet benne, noha a teste még meleg volt. Tettéknek okát a legtalvolabbról sem gyanítják.

Kinevezések. A pénzügyminiszter Domokos Árpád deési számgyakornokot a deési kir. pénzügyigazgatósághoz m. kir. állami végrehajtóvá ideiglenes minőségben kinevezte, — ugyancsak a pénzügyminiszter Fülöp József maros-újvári lakost ideiglenes minőségű segélydíjas számgyakornokká nevezte ki a maros-újvári kir. főbányahivatal mellé rendelt számvevőséghez — és Balázs György naszodi lakost ideiglenes minőségű díjas m. kir. pénzügyi számgyakornokká nevezte ki a Beszterczén felállítandó kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez.

Öngyilkos gyógyszerészettan hallgató. Karl Ferencz kolozsvári II.-od éves gyógyszerész növendék, id. Karl Ferencz kolozsvári polgár fia, a múlt hónap végén Nagyváradra utazott, hogy az ottani egyik gyógyszerertárban helyettesítse egy barátját, a ki katonai szolgálatra vonult be. Karl 28 napig volt Nagyváradon, a tegnap este azonban az apja felszólítására Kolozsvárra jött, hogy az egyetemi előadásokat hallgassa. Karl azonban nem az apja kül-magyar utczai lakására szállott, hanem az egyik szállodában szobát nyitattatott s úgy 7 óra tájban eltávozott a szállodából s csak éjjel 2 óra tájban tért vissza. A pinczérnek lefekvés előtt meghagyta, hogy csak akkor jöjjenek a szobájába, ha csendet fog.

Ma reggel a szálloda személyzetének feltűnt, hogy a Karl szobája még 10 órakor is be van zárva és le van függönyözve.

Rosszat sejtve, azonnal telefonáltak a rendőrségre s Pataki Sándor alkapitány a szállodában megjelenve, az ajtót felnyitatta.

Karl Ferencz az ágyban feküdt háló ruhában, s az asztalon pedig egy pohár volt, benne

a strychnin oldat maradéka. Az öngyilkos fiatal ember teste már egészen meg volt meredve s végtagjain kék foltok látszottak. A megjelentek konstatálták a halált s a holttestet beszállították a bonczitani intézetbe.

Az öngyilkosnál semmiféle levelet vagy írást nem találtak, a miből megtudhatnák, hogy a rokonszenves megjelenésű csinos fiatal ember miért vetett véget erőszakkal életének.

A Baross-szobor folyó évi november 20-án történő leleplezésének rogrammját a nagy bizottság már megállapította. E szerint az ünnepélyt Podmaniczky Frigyes báró, a százass-bizottság elnöke nyitja meg, Brázay Kálmán, a végrehajtó-bizottság elnöke röviden vázolja a szobor történetét, mire Dániel Ernő báró kereskedelmi miniszter megtartja az ünnepi beszédet. Ezután Ludvig Gyula a máv. elnökgazgatója átveszi a szobrot s az ünnepélyt a budai dalárda, a Ganz-gyári dalárda és a máv. északi főműhelye dalárdájának együttes éneke zárja be. A leleplezési ünnep rendezési munkálatainak keresztülvitelére egy Brázay Kálmán, Sztényi József, Gelléri Mór, Elek Pál, Ráth Károly és Szávost Allonzból álló intéző-bizottság alakult, mely hétfőn tartott ülésében a fontosabb teendőket maga között már is fölosztotta és a kereskedelmi miniszterium fiatal hivatalnokai gárdájából külön rendező-bizottságot alakított. Megemlítjük ez alkalommal, hogy a szoboralap fölöslegéből a bizottság 25.000 forintot, mint nemzeti ajándékot deponált az árvaszéknél Baross fia számára.

Kutyák a hadsereg szolgálatában. Még a török-görög háborúban s legújabb pedig az amerikai szárazföldön vívott ütközetek alkalmával idomított kutyákkal tettek kísérleteket, melyeket a földérintő szolgálatoknál igen előnyösen használtak ki. Ilyen hadi kutyákat Anglia — főleg gyarmatain — már évek óta használ. Oroszország, dacára lefegyverkezési politikájának, mindenféleképp fejleszti hadseregének harcoképességét. Nagy számban idomított hadi kutyákat s azok tenyésztésére ezereket költ. Így háborúban minden gyalogezrednek 60—70 ily idomított kutyája van, a melyek közül békében felével végeznek gyakorlatot. Különösen sebesültek és eltévedtek fölkeresésére, töltényeknek a harc-vonalba való szállítására különösen előnyösen használhatók az ily kutyák. Legutóbb Németország s Ausztria-Magyarország hadvezetősége kezdte meg a kutyák ilyenmő felhasználását.

Tóth Vilmos emléke. Mint Nyitráról írják: Fényes ünnepe volt kedden a nyitramegyei társadalomnak. A szabadelvű körben ugyanis akkor leplezték le Tóth Vilmos volt főrendiházi elnök arczképét, melyet Stetka Gyula pompásan festett meg. Az ünnepen Nyitramegye összes előkelősége, az összes testületek és intézménye képviselői is megjelentek. A díszgyűlést, melynek egyetlen tárgya az arczképleleplezés volt, Janits Imre dr. képviselő nyitotta meg lendületes szép beszéddel. Erre Sulyovszky Gusztáv képviselő gyönyörű emlékbeszédet tartott, Nyitramegye legnagyobb fiának: Tóth Vilmosnak telejtethetetlen emlékét dicsőítvén. Beszéde közben lehullott a lepel és a nagyszámu közönség megilletődötten nézett föl Deák Ferencz barátjának élethű arczképére. Sulyovszky beszédét percekig éljenezték, mire Janits elnök indítványára elhatározták, hogy a beszédet jegyzőkönyvbe iktatják és köszönetet mondanak Stetkának, a kép-művészi megfestéseért.

TÁVIRATOK.

(A „Magyar Polgár” eredeti táviratai.)

A képviselőház ülése.

Budapest, okt. 27. A képviselőházban ma is folytatják az obstrukciót. A függetlenségi párt nagy része künn a folyosón vitatkozik az alatt, míg Barabás és Okolicsányi beszélnek.

Az obstrukciós pártban a tegnap esti konferencián összeütközés történt. Ugy látszik, a józan elemek kezdik belátni az obstrukció czéltalanságát.

Apponyi gróf tegnap ide érkezett, de nem jelent meg a Ház ülésén és ma ismét elutazott.

A mai vita folyamán utoljára Bartha Miklós beszélt, aki azt indítványozta, hogy az indemnity tárgyalását december 15-ére tűzze ki a képviselőház.

Uj államtitkár.

Budapest. A király Széchenyi Manó grófot, címzetes követségi tanácsost, a Felsőház tagjait körüli miniszteriumhoz államtitkárrá nevezte ki.

A francia kormányválság.

Páris, okt. 27. Faure elnök néhány kiváló politikussal értekezett az új kabinet alakítás módzatairól. Chanoine tábornok, volt hadügyminiszter, elhagyva a miniszteriumot, a Cercle militairben bérelt lakást.

Brüsszel, okt. 27. Napoleon Viktor herceg számos bonapartistát fogadott. *Hir szerint titkon Párisba utazik.*

Páris, okt. 27. A lapok szerint Ribot vagy Dupuy bizatlik meg az új kabinet alakításával.

A revízió.

Páris, okt. 27. A semmitőszék holnap megkezdí tárgyalásait. A hatóság ez alkalomból megszire menő óvintézkedéseket foganatosít.

A pestis.

Bécs, okt. 27. Pecha Albina állapota reménytelen. Hohegger ápolónőn ma aggasztó tünetek mutatkoztak, a melyek nem a pestistől, hanem belső gyulladások következtében jelentkeztek. Mindazonáltal állapota ennek is reménytelen.

Budapest története.

Budapest, okt. 26. A főváros mai közgyűlése a főváros története megírását hosszú időre elhalasztotta. A tanács és a közoktatásügyi bizottmány azt javasolta a közgyűlésnek, hogy a mű megírásával 40.000 frt munkadíj mellett Marczali Henrik bizassék meg és Ballagi Aladár azon ajánlata, mely szerint ő díjtalanul vállalkozik a megírásra, mellőztessék. A közgyűlésen hosszú és heves vita fejlődött ki a két történetíró körül, a mely már-már elfajulással fenyegett, a mennyiben személyes irányba terelődött. A kérdésnek Kass Ivor azon indítványa vetett véget, hogy a főváros történetét egyáltalában ne írassák meg, hanem ennek ügyét hosszabb időre halasztssák el s ha valaki önszántából megírná, azt a művet a főváros esetleg vegye meg. Az indítványt 84 szóval 79 ellen elfogadták.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi játérend:

Péntek: Talmi hercegnő. (Először. I. b.-sz.)
Szombat: Talmi hercegnő. (II. bérletszünet.)
Vasárnap: délután: Mária bátyja.
este: Talmi hercegnő. (b. 28. sz.)

Színházban.

A Kornevilli harangok.

Ennek a kedves, népszerű zenéjű és poetikus szövegű operettnak rendesen nagyszámu nézőközönsége szokott lenni. Az este is zsufolt színház hallgatta végig Planquette bájos muzsikáját s a vidám hangulatu nézőtérén sűrű taps hangzott föl, a mint egyik vagy másik szereplő játékával kivívta a közönség tetszésnyilvánítását.

A karzati publikum, mely rendesen vasárnap szokta elfoglalni nagyobb tömegekben a helyzet magaslatát, ma tüntetően nagy számban zajongott és pazarul ontotta alá tapsait a magasból.

Az előadásnak az új szereplők is kétségkívül érdekességet kölcsönöztek s ez a körülmény is nagy befolyással volt arra, hogy a nézőtér egészen megteljen.

A vidám Serpolette szerepét Perényi Margit megfelelő eleven temperamentummal játszta. Kis terjedelmű alsó és közép hangja ma szintelen volt, de felső hangjai erőteljesen csendültek meg s játéka mindvégig élénk figyelmet keltett a nézőtérén.

Germainet Székely Irén kreálta kissé bágyadt kedvvel. Jelenéseinek meglátszott, hogy szerepének teljes átdolgozására hiányzott a kellő idő. Mindazonáltal jól megállotta helyét s énekrészeit zajos tapsok mellett reprodukálta. Nem az ő hibája, hogy szerepének interpretálásában olykor bizonytalan volt, de az már érdeme, hogy csak rövid idő után is jelentékeny sikert tudott felmutatni.

Kassay Henry márki keringőjével zajos tapsot provokált, noha — színész-nyelven szólva — a magas czé-t bizonyos mérsékelt erővel vágta ki. Mezey J. Grenicheux szerepében szépen énekelt és gyengén játszott.

Gáspár apó szerepében Szerdahelyi Ferencz, általános tetszésben részesült. Előző szerepeiben kiválóbb művészi sikert alig jegyezhetünk töl de ma megtörte e közönyt s nyílt színen is megtapsolták szépen előadott normándi dalát. A vidám, bonvivant-szerepek nem vágnak egyéségebe, de kisebb drámai szerepekben bizonyára jól megállja a helyét. Szerződötése nem fölösleges, mert elég sokoldalú színész arra, hogy bőséges munkakört találjon színházunk repertoire-jában, a hol a színpadi termékek minden faja kultiválva van.

Vendrei a városbíró szerepében széles kedvvel mókázott és gyakran idézett elő jóízű derűtséget a nézőtérén.

A kar szépen és erőteljesen énekelt s Stefanidesz Károly karnagy precíz vezetése alatt a zenekar is biztosan működött. Mindkét körülményt az énekes darabok érdekében teljes elismeréssel jegyezzük fel.

*

Talmi hercegnő. Konti és társai operetteje kerül holnap (pénteken) először színre. Konti, ki igen termékeny és szerencsés magyar operette szerző, e művében is sok leleményességet visz a színpadra. Zenéje melodikus könnyű és temperamentumos. Minden operettejében rendesen van egy slóger szerep, mely arra való, hogy a sikert biztosítsa. E szerep Perényi Margitnak jutott, kinek a korcsmárosné ugynevezett parádés szerepe lesz. Székely Irén és Mezey az operette komoly zenei részeit éneklék, míg Kissné, Kassai, Leövey, Nyárai és Vendrei a mulatságos elemet képviselik. A darab bérletszünet I. (páratlan) számban adatik s ehhez képest a páratlan számu bérlok jegyei pénteken déli 11 óráig tartatnak fenn. Kedvezményes utalványjegyek nem érvényesek.

*

ERDÉLYI IRODALMI TÁRSASÁG.

Az Erdélyi Irodalmi Társaság e hó 30-án (vasárnap) d. e. 11 órakor ülést tart a városház közgyűlési termében.

A tárgysorozat a következő:

1. FERENCZY JÓZSEF a Petőfi-Társaság tagja, vendég: Száz éves ujságok.
2. VERSÉNYI GYÖRGY r. tag: Költmények.
3. FANGHÉ-GYUJTÓ IZABELLA r. tag. Elbeszélés.

A TÁRSASÁG A FELOLVASÁSOKRA A KÖZÖNSÉGET SZÍVESEN LÁTJA.

Az esküdtbiróságokról szóló 1897. évi XXXIII. t.-cz. végrehajtása tárgyában f. évi 3300 i. m. e. szám alatt kiadott bel- és igazságügyminiszteri rendeletet dr. Ignác István főispáni titkár és dr. Pavlik Sándor kolozsvár-megyei aljegyző, tb. főszolgabíró magyarázatokkal és iromány-példákkal látták el. Ez a végrehajtási rendelet a községek, városok, továbbá a törvényszékek teendőit szabályozza, különösen az esküdtek lajstromai összeállítása körül. A rendelet aképpen lett magyarázatokkal ellátva, hogy főleg a községek teendőik felől teljes tájékozottságot szerezhessenek. De utmutatást adnak a magyarázatok a közönségnek is, az esküdti jogok érvényesítése körüli eljárásra nézve. A mű néhány nap mulva megjelenik. Egy példány ára egy korona, mely összeg előzetes beküldése mellett a mű portómentesen küldetik. Megrendelések a szerzők címére, Kolozsvár, vármegye-ház intézendők.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérletszünet 1. (páratl.) sz. Bérletszünet 1. (páratl.) sz.

Kolozsvár, pénteken, 1898. okt. hó 28-án

itt először:

Talmi hercegnő.

Nagy operette 3 felvonásban. Írták: Kövesi Albert és Makai Emil. Zenéjét szerző: Konti József. (Rendező: Follinus Aurél.)

S Z E M É L Y E K:

Dárius, herceg	— — — — —	Nyárai Antal.
Mirabella, neje	— — — — —	K. Árpási Kata.
Gaston, fiok	— — — — —	Mezei Mihály.
Margarita, hercegnő	— — — — —	Székely Irén.
Bárok Konyák	— — — — —	Vendrei Ferencz.
Kazimir, korcsmáros	— — — — —	Kassai K.
Ivonne, felesége	— — — — —	Perényi Margit.
Rigóbert, szakács	— — — — —	Leövey L.
Puffancs, paraszt	— — — — —	Vank István.
Kikiáltó	— — — — —	Váradai M.

Udvari kíséret. Hölgyek. Urak. Vadászok — nők. Fáklyások. Alabárdosok. Pórok — nők. Inások.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 előtt.

Az iparkamara gyűlése.

Kolozsvár, okt. 27.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara október 25-én közgyűlést tartott.

Az Erzsébet királyné alap létesítése ügyében az aradi és kassai kamarától eltérő irányu javaslat kerülvén a közgyűlés elé, az elnökség javaslatára kimondja a kamara, hogy e kegyeletes czélt a maga részéről is támogatja s így az indítványt elvileg el is fogadja, de hozzájárulását fentartja akkorra, a mikor közös megállapodás jött létre az alap természete és rendeltetése fölött.

Boldog emlékü Erzsébet királynénk szobrára a kereskedelmi miniszterium által megküldött gyűjtő-ívén a kamara körében 221 frt jött össze, mely összeg a miniszteriumhoz felküldetett.

A gazdasági és ipari hitelszövetkezetek alapítváni üzletreszeinek jegyzésénél való hathatós közreműködésre a keresked. és pénzügyi miniszter urak a kamarát is felhívták, a mely e megbízásnak külön felhívások kibocsátásával és széles körben való terjesztésével igyekezett megfelelni és jó példaadás és befolyásának érvényesíthetése végett maga is az alapítók közé lépett 1000 korona üzletresz aláírásával.

A kereskedelmi miniszter a kereskedelmi muzeummal kapcsolatos tudakozó irodát decentralizálni óhajtván, fölhevta a kamarákat, hogy kerületük székhelyén állítsanak ilyen irodát, a mely a keresk. muzeummal szervi kapcsolatban legyen. A kamara jelenti, hogy ilyen tudakozó irodát már több év óta rendezett és pedig kapcsolatban a magyar államvasutak központi szálító irodájával és ez az intézmény a fenforgó igényeknek meg is felel. A kamara készséggel fogadja a kereskedelmi muzeum által kilátásba helyezett támogatást és az ettől vett terv értelmében a szervi kapcsolat létesítését könnyűnek véli.

A kamara a miniszter megbízásából pályázatot hirdet gyakornoki állomásra, mely az odes-

sai osztrák-magyar konzul fölügyelete alatt egy ottani nagykereskedő üzletében 100 rubel fizetés mellett állíttatnék, a magyar kivitel érdekeinek tanulmányozása és előmozdítása érdekében. — Zilah és Szilágy-Cseh területén fölláttatni két-két szesz nagyraktár engedélyezése ellen a kamara kilógást ugyan nem emel, azonban tekintettel a jövő év első napján megszűnő italmérési rendszerre, azok létesítését az év még hátralevő két havára merőben fölöslegesnek tartja.

A minisztertől vett meghagyás folytán a kamara értesítette az érdekelt czégeket arról, hogy a Romániába kivinni szándékolt ásványvizek elárúsítását kérő folyamodványokhoz jövőben egy hiteles román vegyész vegyelemzési bizonyítványa is melléklendő, különben az ottani belügy-minisztérium nem fogja figyelembe venni.

Lekencze község két országos sertésvásár engedélyezését kéri. A kamara azon nézetben van, hogy a ma meglevő négy országos vásár az ottani forgalom igényeinek kielégítésére elégséges; a kért sertésvásárokat tehát csak mint különleges sokadalmaik csupán e czélra lennének engedélyezendők a legszigorubb ellenőrzés mellett. A Kolozsvárra este 1/9-kor érkező budapesti személyvonat menetrendjének oly módosítását kérelmezte a kamara, hogy az este 6 óra közt érkezék meg, a mikor üzleti leveleket és hírlapokat még aznap kézbesíteni lehetne. E kérést a m. államvas. igazgatósága üzletforgalmi és technikai okokból nem találta teljesíthetőnek.

Az államvasutak kolozsvári üzletvezetősége arról értesítette a kamarát, hogy a menetrend módosítására vonatkozó indítványok csak akkor vehetők figyelembe, ha teli-nyári menetrend megállítása előtt 6 hóval adatnak ki.

Az osztrák-magyar bank kolozsvári fiókintézeténél megürülő váltóbíráli állomásokra a kilépőket újból javaslatba hozza s megbizsa az elnökséget, hogy a póttagokul kijelölendő tagoknál tudakozódják, hogy az esetleg reájok eső kinevezést hajlandók-e elfogadni?

A II. foku iparhatóságok mellett 1899. évben működő ipartanácsokba a kamara a maga részéről kijelölendő tagokra nézve az elnökség javaslatát elfogadta.

A Szegeden október 16—18-án tartott II. orsz. kereskedelmi kongresszuson a kamarát farkasházi Fischer Vilmos képviselte, a ki annak eredményéről a közgyűlésnek jelentést tett.

A kamara 1899. évi költség-előirányzatát az elnökség javaslatára a közgyűlés 45.200 korona bevétellel és 37.000 korona kiadással elfogadta. A költség-előirányzatnak csak néhány tétele emelkedik jobbra oktatási célokra.

Bergner Mór kolozsvári bőrkereskedő cég kaptafagyára megnagyobbítása s a szükséges gépekkel való felszerelése érdekében az állami kölcsön kieszközlését kéri. A kamara a kérést a miniszter urhoz fölterjeszti.

A vádlottak padján.

Csik-Szereda, okt. 26.

Férj-mérgezés egy keresztelőn.

Szenzációs mérgezésbűnpörben hozott ma négy napi végtárgyalás után ítéletet a csik-szeredai törvényszék. Egy nőt sujtott életfogytig tartó fegyházzal, a ki két férjének halála után egy harmadikhoz ment feleségül, s azt a harmadikat koma-asszonyának a házában, egy keresztelő alkalmával megmérgezte, s az orvos által rendelt ellenszerek mesterséges adagolása útján sirba juttatta.

Az eset, a melynek hire vármegyére szóló izgalmat okozott annak idején, csak az asszony szeretőinek vallomásai s a hatóságilag elrendelt exhumálás által derült ki.

Az asszony — családi nevén Esztergály Boris — Csik-Szent-Király községben lakott, s korán férjhez ment. Első férje, a kinek életét másokkal folytatott tilos szerelmi viszonyával keserítette, nemsokára meghalt, s a fiatal özvegy másodszor is férjhez ment. Második férje is korán elpusztult, s ekkor a gyászfátyolos nő Szakács Istvánnak nyújtotta a kezét. Családi élete a harmadik férjével a régi maradt. Legényszeretőket tartott s éppenséggel nem törődött az urával, a kinek élete a házassági frigy révén terhére esett.

A múlt év tavaszán a házaspárt egy komájuk keresztelőbe hívta. Sok vendég volt a keresztelőn s fényes lakomát rendeztek. A mir a levest az asztalra föladták, Szakácsné Esztergály Boris hozzálatott, hogy a vendégek tányérjait telemerje. Mellette ült a férje, annak a tányérjába is ő tette a levest. A min az ebéd megkezdődött, a férj megjegyezte, hogy a levesnek különös íze van s miután még egy pár kanállal evett belőle, rosszullesztől panaszkodott. Erre az asszony lekorholta az urát, megragadta a tányérját s a bennmaradt levessel együtt kidobta az ablakon.

A keresztelő-lakoma végével férj és feleség hazamentek. Szakács István azonnal ágyba feküdt s fejfájásról és hascsikórásról panaszkodott. Másnap az asszony orvost hivatott, a ki gyógyszereket rendelt. Ezeket a gyógyszereket Szakácsné adogatta be az urának s az erős szervezett, hatalmas természetű férj tízennégy nap múlva meghalt.

Gyanútlanul temették el, mint a két előtér-jet. Kévéssel a temetés után mégis megindult a mende-monda. Az asszonynak egyik-másik szeretőjétől olyan hírek szivárogtak ki, hogy a bíróság egy hónap múlva kénytelen volt Szakács István holttestét kiásatni. A hullarészekben a vegyszeres vizsgálat során csekély mennyiségű arzénikumot találtak, a mérgezés gyanuja testet öltött és az özvegyet letartóztatták.

Mástél esztendeig tartott a vizsgálat, ennyi ideig ült vizsgálati fogságban a nő, de a szenvedés nem igen törte meg. Villogó tekintettel állt bírái elé s büszkén nézett végig a beidézt tanuk során, a kik között sok fiatal, régi szeretője ült szemlesülve, elfordított arccal.

A tanuk számbavétele után a férjgyilkos asszony kihallgatását kezdte meg a törvényszék, óriási közönség érdeklődése mellett. A tanuk, számszerint negyvenketten, a termet elhagyták s a súlyos váddal terhelt nő két börtönőr között a bíróság pódiuma elé lépett.

Mikor meghallotta, hogy a királyi ügyész férjgyilkossággal vádolja, fölkiáltott:

— Nem igaz! Nem igaz! Ártatlan vagyok!

— Hányszor ment ferjhez? — kérdezte az elnök.

— Háromszor.

— S mind a három férje fiatalon halt el?

— Fiatalon is meghalunk, ha a betegségünk halálos. Mind a három beteg lett előbb és úgy halt meg.

— Milyen családi életet élt Szakács Istvánnal?

— Tűrhetőt. Minden családi életnek vannak kellemetlenségei is.

— Sokat czivódtak, azt mondják.

— Csak azért, mert Szakács túlságosan féltékeny volt. Örökösen a féltékenységgel gyötört.

— Más ok miatt sohasem veszték össze?

— Akármilyen czivódtunk, az ok mindig az ő féltékenysége volt.

— Mi történt azon a keresztelőn?

— Maig is megfoghatatlan előttem. Szegény megboldogult uram mellettem ült az asztalnál s mindjárt az ebéd elején rosszullesztől panaszkodott.

— Mit mondott?

— Azt mondta, hogy szédül, nem jól érzi magát.

— Hát a levesről nem szólt?

— De igen. Azt állította, hogy a levesnek különös íze van. Nem tudja megenni. Én megkóstoltam figyelmesen a levesemet, a többiek is izlelték a levesüket, de egyikünk sem tapasztalt semmiféle kellemetlen, különös ízt.

— Miért nem kóstolta meg a férje levesét?

— Egy tálból volt merítve mindenkinek a leve-se. A miénk is olyan kellett, hogy legyen, a milyen az övé volt.

— Nem jutott az eszébe, hogy valaki mégis tehetett valamit a férje levesébe?

— Ilyesmire nem gondolhattam. Hiszen ott ült mellettem. Láttam volna, ha valaki tesz valamit a tányérjába. Inkább az jutott az eszembe, hogy megint furja az oldalát az ördög, azért nem eszik.

— Mifele ördögről beszél itt?

— A féltékenység volt az ő ördöge. A mikor elővette, nem lehetett birni vele. Néha a nélkül bujt bele, hogy bármit is tettem volna. Elég volt,

hogy férfi legyen a társaságban s a ruhám valahogy hozzáérjen, mindjárt elmúlt a jókedve. Duzogott, kelletlenkedet s ha csak ketten maradtunk, belém kötött és agyonkínzott. Azt hittem, hogy most is azért nem eszik.

— Ki merítette a közös tálból az ő levesét?

— Azt hiszem, hogy ő maga.

— Hiszen valamennyinek a tányérját önmerte teli.

— Meglehet. Régen volt már. Nem emlékezhetem mindenre.

— Miért dobta ki a férje tányérját az ablakon a bennmaradt levessel együtt?

— Mondtam már, hogy kihozott a türelmemből a makacskodásával.

— Persze. Szerette volna, hogy ha mind megette volna a levest, az arzénikumos levest. Ugy-e? Mikor pedig látta, hogy a leves mégis csagy ottmarad, megsemmisítette, hogy árulója ne legyen.

— Ártatlanul kineznek engem! Esküszöm, hogy nincs részem a halálában!

— A doktort ki vitette a házhoz.

— Én magam.

— Ki adogatta be az orvosságot az urának?

— Mindig én magam.

— Bizonyosan arzénikumot adott neki az orvosság helyett is. A bonczolás után a vizsgálat kiderítette, hogy Szakács Istvánt arzénikum-mérgezés ölte meg. A keresztelőn, a hol először rosszul lett, maga tette a tányérjába a levest. Innen együtt mentek haza. Otthon maga adogatta be neki az orvosságot. Hozzá nem férhetett senki. Mindenhez, a mit bevett, csak a maga keze által jutott. A maga keze által kellett, hogy testébe kerüljön az a mérge is, a mit benne a halála után megtaláltak. Nyugtassa meg a lelkiismeretét, tegyen töredelmes, bűnbánó vallomást, ugyanis minden kiderül...

— Nem! Nem! Nem tettem! Ártatlan vagyok!

Négy nap alatt negyvenkilencz tanu vonult föl sorra a bíróság előtt s mindenikkel szembeállítotték az asszonyt. A tanuk tulnyomó része terhelőleg vallott, de az asszony mindenikkel szemben föntartotta a maga állítását.

— Nem mond igazat!

Az elnök rászólt ilyenkor:

— De többen mondják ugyanazt...

— Ha százan mondják, akkor sem igaz! El akarnak veszíteni... ellenségem lett az egész világ... Csak az Isten tudja, hogy ártatlan vagyok!

Mikor az ítélet kihirdetésére került a sor, sötétben állt a pódium előtt. Egy izma sem rándult meg a kihirdetés alatt. Az elnök hozzáfutva ismételte az ítélet lényegét:

— Hallotta? Megértette? Életfogytig tartó fegyhez.

Valamivel csöndesebben, de eléggé hallhatóan szólt erre az elítelt:

— Megértettem. Krisztus urunkat is elítélték, épp úgy, mint engem, ártatlanul!

— Főlebbez-e vagy megnyugszik?

— Ha a mindentudó Isten volna a bírám, akkor bizonyosan főlebbeznék. Így sem nyugszom meg az ítéletben!

A védő az elítelt nevében főlebbezést jelentett be. Főlebbezett a közbíró is.

Szerkesztőségi telefon-szám 49.

Kiadóhivatal- és nyomdai telefon-szám 364.

NYILT-TÉR.

Báli selyem 45 krtól

14 frt 65 krig méterenként — valamint fekete, fehér és színes **Henneberg-selyem** 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban. **Privát-fogyasztóknak** postabér és vámmmentesen, valamint házhoz szállítva, — **mintákat pedig postafordultával** küldenek:

Henneberg G. selyemgyárjai (cs. és k. udvari szállító) **Zürichben.**

— Magyar levelezés. Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó. —

Személyszállító vonatok indulási ideje Október 1-től.

A vonatok indulási ideje közép-európai idő szerint van megállapítva. Az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli idő a percek aláhúzásával van megjelölve.

Kolozsvárról indul:

Budapest felé:

503 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	525 sz. vegy. v.	507 sz. szem. v.	501 sz. gyors v.
5 ³³	7 ⁰⁰	2 ¹⁰	6 ¹³	11 ⁰¹

Deós felé:

2 sz. szem. v.	14 sz. vegy. v.
7 ²⁵	4 ³⁸

Brassó felé:

502 sz. gyors v.	528 sz. vegy. v.	544 sz. sz. sz. t. v.	506 sz. szem. v.	514 sz. szem. v.
6 ¹¹	8 ⁴⁰	2 ⁰⁵	8 ⁴⁸	11 ¹⁰

Brassóból indul:

Predeal felé:

516 sz. szem. v.	592 sz. sz. sz. t. v.	502 sz. gyors v.
3 ⁵⁵	11 ⁰⁰	2 ¹⁹

Budapest felé:

527 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.
5 ⁰⁸	2 ⁴⁵	7 ⁴⁸

K.-Vásárhely felé:

7802 sz. szem. v.	7812 sz. vegy. v.	7804 sz. szem. v.
5 ¹⁹	8 ⁵⁰	3 ¹⁵

Zernest felé:

7711 sz. vegy. v.	7713 sz. vegy. v.
8 ³⁵	3 ⁰⁰

Nagy-Váradról indul:

Budapest felé:

501 sz. gyors v.	503 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	545 sz. sz. sz. t. v.	507 sz. szem. v.
2 ³⁸	8 ⁴³	11 ³²	2 ²²	11 ⁰⁴

Kolozsvár felé:

508 sz. szem. v.	502 sz. gyors v.	524 sz. vegy. v.	506 sz. szem. v.	504 sz. gyors v.
2 ⁰⁶	2 ¹⁸	1 ²²	3 ⁵⁸	7 ¹⁴

Osaba felé:

8902 sz. szem. v.	8904 sz. szem. v.	8912 sz. vegy. v.
10 ²⁰	4 ²⁵	7 ³⁰

Gyoma felé:

6212 sz. vegy. v.	6202 sz. szem. v.
5 ⁵⁰	2 ³⁷

Tövisről indul:

Brassó felé:

506 sz. szem. v.	502 sz. gyors v.	528 sz. vegy. v.
12 ²⁴	8 ³⁷	1 ³⁰

Kolozsvár felé:

513 sz. szem. v.	505 sz. szem. v.	527 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.
1 ¹⁷	3 ³⁸	1 ⁵⁵	8 ⁰⁶

Arad felé:

605 sz. szem. v.	601 sz. gy. v.	607 sz. szem. v.	611 sz. vegy. v.
3 ¹³	3 ³³	2 ⁰⁰	8 ¹¹

Besztercze felé:

7112 sz. vegy. v.	7164 sz. sz. sz. t. v.	7170 sz. sz. sz. t. v.
4 ⁰⁰	9 ¹⁰	4 ²⁰

Kis-Kapusról indul:

Nagy-Szeben felé:

7302 sz. szem. v.	7364 sz. sz. sz. t. v.	7304 sz. szem. v.	7312 sz. vegy. v.
2 ²⁰	4 ⁴³	11 ²⁵	7 ¹⁰

Nagy-Szebenből indul:

Kis-Kapus felé:

7311 sz. vegy. v.	7303 sz. sz. sz. t. v.	7301 sz. szem. v.	7303 sz. sz. sz. t. v.
7 ⁴¹	1 ²¹	4 ⁴⁰	10 ²⁰

Nagy-Disznód felé:

7412 sz. vegy. v.	7414 sz. vegy. v.	7416 sz. vegy. v.
5 ³⁰	2 ¹⁵	8 ²⁵

Fogarasz felé:

7322 sz. vegy. v.	7324 sz. vegy. v.
4 ³⁰	2 ⁰⁰

A 7364. és 7164. sz. vonatok csak kedden és pénteken közlekednek.

Az 1882. évben alapított és azóta tetemes áldozatok árán a haladó kor kíváncsiainak képest folyton a legmodernebb anyagokkal újított nyomda a mely leginkább alkalmas *irodalmi művek, folyóiratok, hetilapok, iskolai értesítők, üdvözlő iratok,*

oklevelek, béli és más meghívók, tánczrendek, körlevelek, számlák, üzleti kártyák, részvények, árjegyzékek, névjegyek, szóval mindama nyomtatványok előállítására, melyek-

nek az izléses kiállítás belbecsét is emelni van hivatva; de épen olyan csinnal és lehető jutányos árban készít bármely más, egyszerű kiállítású nyomtatványokat is, és mindezeknek nemcsak csinos és hibátlan, hanem a megrendelő által megszabott időre való pontos előállításaért is felelősséget vállal.

Az erdélyi részek legdúsabb felszerelt és legizlésebben dolgozó könyvnyomdája.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Udvarhelyvármegye főispánja.

830—1898. sz.

841 3—3

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatokra bízott Udvarhelyvármegyénél 600 frt fizetés és 100 frt lakbérrel javadalmazott allelváltárnoki állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I-ső t.-cz. 13. §-ban előírt minősítésüket igazoló okmányaikkal felszerelt kérésüket hozzám 1899. évi **január hó 15-ig** adják be.

Székely-Udvarhelyen, 1898. október 22-én.

Gr. HALLER JÁNOS,
főispán.**„NEMZETI“****baleset-biztosító részv.-társaság****Erdélyrészi Vezérügynöksége****Kolozsvárt, Alsó szén-utca 10/B.**

Teljesen befizetett alaptőke: 1.000.000.— korona.
Biztosítéki alapok 1897. végével: 1.847.309,16 korona.

A „NEMZETI“ az egyetlen magyar intézet, a mely kizárólag a baleset-biztosítás művelésére alakult; alapított pedig az **Első magyar általános biztosító társaság** vezériférfiai által.

A „NEMZETI“ elfogad:

1. egyéni baleset-biztosításokat minden rangbeli és bármely foglalkozású egyének részéről. A biztosítás megköthető nyereséjogosultsággal és a nélkül is;
2. csoportos baleset-biztosítást gyárak, testületek, vállalatoknak, kereskedelmi, ipari- és gazdasági alkalmazottjai részéről;
3. tűzoltó-egyletek csoportos biztosítását eddig a verseny által felül nem mult jutányos díj és kedvező feltételek mellett;
4. katonatisztek részéről baleset-biztosítást, tekintettel a cs. és kir. közshadsereg, a m. kir. honvédség és a csendőrség tényleges állományába tartozó tisztak (csendőrségnél az altisztek és legények is) foglalkozása belevonva a mozgósítás, az ostromállapot és a háború veszélyeit is a biztosításba;
5. utazásra szóló baleset-biztosítást egyes rövidebb vagy tartósabb tengeri vagy szárazföldi utazásokra;
6. vadászat közbeni baleset-biztosítást egy vadászati időnyre is. Ebben tele van foglalva a biztosított személy által harmadik személyekben vagy harmadik személyek tulajdonában okozott kár (tehát szavatossági biztosítás is);
7. kerékpárosok baleset-biztosítását szintén a 3-ik személyekben vagy ezek tulajdonában ejtett kár megtérítésével;
8. élethossziglani biztosítás vasuti balesetek ellen csupán egyszeri díjfizetéssel; a díj lefizetése hetenkénti részletekben is eszközölhető egy éven belül, de a biztosítás érvényesül bir már az első díjrészlet lefizetésével;
9. szavatossági biztosításokat minden épület, vállalat, közlekedési eszköz- és állattulajdonos, továbbá gyógyszerészek, sportlázók, családok stb. számára. Mindezekkel szemben a „Nemzeti“ vállalja el a kártérítési kötelezettséget harmadik személyek ellenében;
10. Rendes életbiztosítást orvosi vizsgálattal minden kombináció szerint (halálesetre, eléérésre, gyermek-biztosítás, kiházasítási biztosítás, életjáradék-biztosítás stb.);
11. népbiztosítás (kiseb életbiztosítás) orvosi vizsgálat nélkül. A díj hetenként fizethető, 10 fillértől kezdődőleg. (Szintén halálesetre, eléérésre és gyermek-biztosítás.)

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál a fenti vezérügynökség. 818 4

Tisztelegés ügynökök felvételre jelentkezhetnek.

Sz. 3185—98.

844 1—1

Faeladási hirdetmény.

Szab. kir. Erzsébetváros Tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező és Erzsébetváros határára a „Papak kutja“ dűlőben levő **tölgyes erdő** fája törvön folyó **1898. évi november hó 14-én d. e. 11 órakor** a városi tanácsház ülés-terében tartandó **zárt írásbeli versenytárgyaláson** el fog adni.

A kérdéses erdőterület közvetlenül az erzsébetváros—budaörsi jó karban levő megyei útvonal mellett, az erzsébetvárosi vasuti állomástól 4 kilométerre fekszik s a tölgy átlagos mellmagasság átmérője 52 cm.

A keresztyült becsles szerint találatott

1233 m³ tölgy épületfa, 504 m³ bükk-, gyertyán hasáb tűzifa és 86 m³ tölgy-, bükk-, gyertyán-, dorong- és ága.

Kikiáltási ár 5000 frt.

Versenyezni óhajtók felhivatnak, miszerint 500 frt bántépénzzel felszerelt ajánlatukat folyó 1898. évi november hó 14-én d. e. 11 óráig előírt városi tanácsához annyiival inkább adják be, mert később érkező ajánlatok figyelembe vételét nem fogadják.

Az ajánlatban az ígért ár betűkkel is világosan kiírandó s az is kifejezendő, hogy ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri s azokat magára nézve kötelezőknek tekinti.

A részletes feltételek a polgármesteri irodában — a hivatalos órák alatt — bármikor megtekinthetők.

Szab. kir. Erzsébetváros Tanácsa, 1898. évi október hó 25-én.

TRAJÁNOVITS JÁNOS,
polgármester.**A Sándortelep Újvidéken**

az ez idei terméseiből még rendelkezésre levő készletből 1898. november és 1899. tavaszi szállításra a következőket hozza **eladásra**:

1 millió fás ojtványt,
300,000 drb zöld ojtványt,

fajtiszta **Riparia Portalis, Rupestris** és **Solonis** alanyon a legkiválóbb bor és csemegefajokban és pedig **olyan nagy fajválasztékban**, mint a minőt **egy más telep sem nyújthat**; továbbá több mint

150,000 anyatókéből

álló anya-telepétől fajtiszta **Riparia Portalis, Rupestris, Solonis** és különféle kitenő **Hybride** fajokban

3 millió sima vesszőt,
1 1/2 millió gyökeres vesszőt,
ugy ojtási, mint iskolázási célokra, jutányos árak mellett.

Immunis homoki szőlők telepítésére vagy szénkéneggel való eljárásra, egy igen szép, sokféle hazai és a legértékesebb külföldi fajokból álló gyűjtemény **európai gyökeres vesszőt** jutányos árak mellett szintén eladásra bocsát.

Az 1898—99-iki időnyre kibocsátott árjegyzéket, mely az eladásra kerülő fajok minőségét, sajátosságait és művelési módját tartalmazza, kívánatra mindenkinek megküld, valamint mindennemű tárgy felvilágosítással készséggel szolgál a telep-tulajdonos 840 1—6

ADAMOVICH SÁNDORbornagykereskedő, **ÚJVIDÉK** (Bács-Bodrogmegye).

NB. Fajtiszta telepem meglátogatására a tisztelt vevőket annál is inkább meghívom, mivel telepem az idej remek szép állapota egy valódi látványosság.

A Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank **Áruraktára** 3 év óta törekvését oda irányította, hogy az

erdélyi lóhere-magnak**Kolozsvárt főpiacot teremtsen.**

Hogy ez az idén is minél jobban sikerüljön, tájékoztatni kívánjuk az érdekelteket, hogy intézetünk az idén újabb áldozatokat hozva, jelenleg nem kevesebb, mint 10 különféle szerkezetű kül- és belföldi lóheretisztító-gép áll rendelkezésünkre, melyhez járul a szakszerű kezelés és az intézkedések lelkiismeretes, gyors és pontos végrehajtása.

Áruraktárainkban kezelt magvak csoportképek, mit bizonyít, hogy 2 év alatt több mint 100 waggont küldöttünk Ausztriába, Németországba, Svájcba és Franciaországba, az érdekeltek teljes megelégedésére.

Áruraktárunkban elhelyezett és kezelt vetőmagvakat külfölddel összeköttetésben álló legnagyobb magkereskedőknek magas áron tudjuk eladni.

Együttal tudatni kívánjuk azt is, hogy helyiségünkben a magyar kir. földművelésügyi miniszterium által létesített és 7 év óta fennálló:

Erdélyi Gazdasági Egylet**Heremagtisztító Raktára**

működését a napokban újra meg fogja kezdeni, hogy a gazda-közönséget **valódi arankamentes erdélyi lóherével** ellássa.

Tisztítási költség (beleértve a raktározási és tűzbiztosítási díjakat is) 2 frt 60 krban állapított meg métermázsánkat. 832 2—8

Az érdekeltek felkérhetnek a tisztításra szükséges magvakat lehetőleg korán beküldeni, nehogy tavasszal feltorlódo munka folytán a lóhere és luczernamagvak kitisztítása késedelmet szenvedjen.

Esetleges felvilágosításokra az **Áruraktár kezelősége** készséggel vállalkozik.

ALAPITTATOTT: 1866.

MATUTSEK JÓZSEF**férfi-, női- és gyermek-czipész-üzlete.****Kolozsvárt, főtér 2. szám alatt.**

1885. budapesti orsz. kiállításon jury-tag.

Ajánlja dúsán ellátott

CIPŐ-RAKTÁRÁT

a helyi és vidéki t. közönségnek.

Megrendelések beküldött mérték vagy láb-beli-minta után a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

Vizvezetési és csatornázási vállalat.**ANDRÁSOF SZKY EFRAIM ÉS TÁRSAI****Kolozsvárt, Külmagyar-utca 1. sz.**

Elvállalunk mindennemű

756 10—*

vizvezetési és csatornázási

munkálatokat, kifogástalan minőségű anyagból, szolid kivitelben, a lehető legjutányosabb árak mellett.

Költségvetéseket díjtalanul készítünk.